

Lopend Vuur

blad voor onverhard wandelen

jaargang 23 • nummer 1 • april 2017 • prijs € 2,50

In dit nummer o.a.

- Wandelroutenetwerk Utrecht vrijwilligers gevraagd
- Regio Zuid Holland actief in 2016
- Tiengemeten ook goed te belopen

Van de redactie

Het april nummer biedt weer wandelingen kris kras door Nederland en een stukje België.

De regio Zuid Holland doet verslag van zijn activiteiten in het jaar 2016. TeVoet leden in Zuid Holland voeren overleg met overheden en waterschappen, zijn actief in het controleren van wandelroutenetwerken en voeren daadwerkelijk onderhoud uit aan de markeringen. We hopen in het augustus nummer ook informatie over

de andere regio's op te nemen, na de jaarvergadering van onze vereniging, die op 20 mei wordt gehouden. Daarnaast geeft dit nummer informatie over pontjes, die voor vele wandelaars als ze in een wandeling zijn opgenomen, een kers op de taart zijn. Ook in 2017 zal Tiengemeten weer bereikbaar zijn per waterbus, zodat de boottocht en een wandeling een mooie dag uit, oplevert. Na de uitvoerige berichtgeving over

het Groot Frieslandpad in het vorige nummer nu nog het bericht dat het pad uitgeroepen is, tot wandelroute van het jaar. Proficiat voor de makers en voor de wandelaars, die dit pad kunnen lopen!

Suggesties en artikelen voor een volgend nummer van Lopend Vuur blijven altijd welkom.

Veel lees- en wandelplezier gewenst!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden;
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden.

Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'. Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 17,50 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie. Met ingang van 1 januari 2016 is TeVoet door de belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl
Ledenadministratie
Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden:
Ledenadministratie TeVoet, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl
Marijke van Steenis
bankrekening NL49 INGB 0000 3726 85

van TeVoet
KvK nummer 40517799

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, info@tevoet.nl

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio

- Groningen: groningen@tevoet.nl
- Drenthe: drenthe@tevoet.nl
- Friesland: Ben Rutten, Frittemaleane 16, 8604 XB Sneek, tel. 06-22830730, friesland@tevoet.nl
- Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl
- Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, utrecht@tevoet.nl
- Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl
- Gelderland: Nico Vlasveld, Everwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl
- Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel.

0182-501483, zuid-holland@tevoet.nl

- Zeeland: zeeland@tevoet.nl
- Brabant: Harry Benschop, Loveren 33, 5111 TA Baarle Nassau, tel. 013-5902960, noord-brabant@tevoet.nl
- Limburg: Diny van Faassen, Ravensbosstraat 23, 6336 XG Arensghout, tel. 06-51717810, [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Bestuur TeVoet

- Voorzitter: José Noijons (voorzitter@tevoet.nl)
- Secretaris: Ineke Thierauf (secretaris@tevoet.nl)
- Penningmeester: Nico van Delft (penningmeester@tevoet.nl)
- Lid: Bertie Schonk (lid@tevoet.nl)

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Bert van den Berg, Rien van den Berg, Nico van Delft, Kees Rotteveel, José Noijons, Michiel van Mourik Broekman, Annechien Saak, Ineke Thierauf

Vormgeving en opmaak: SMG-Groep Hasselt

Volgend nummer verschijnt in augustus 2017. Inleveren kopij vóór **1 juli 2017**.

Inhoud

jaargang 23 • nummer 1 • april 2017

Op de omslag

10

Wandelroutenetwerk Utrecht vrijwilligers gevraagd

14

Regio Zuid Holland actief in 2016

22

Tiengemeten ook goed te belopen

4

Verenigingsnieuws

5

Crezeepolder open voor wandelaars

6

Wandeling Rijn- en Veenstreek

8

Van Breukelen naar Woerden via knooppunten

9

Herstel brug Goilberdingervaart

11

Opruimen

12

Langs Rijn, Waal en Pannerdens Kanaal

16

Pontjesnieuws

17

Luistenbuul nu te struinen

18

Rondwandeling Zuivelde

20

Wandeling Eijsden – Slenaken

23

Koornwaard weer goed te belopen

24

Activiteitenagenda

Van het Bestuur

De algemene ledenvergadering wordt dit jaar gehouden op zaterdag, 20 mei. Nadere informatie volgt nog. Na een aanvankelijke afwijzing is nu toch - per 1 januari 2016 - aan onze vereniging de ANBI-status toegekend. De leden zijn hierover al geïnformeerd, maar elders in dit blad wordt de regeling nogmaals toegelicht.

Zoals het bestuur bij zijn aantreden in 2015 al meldde, willen we nagaan wat de positie van TeVoet is in het totale veld van wandelorganisaties en wan-

delactiviteiten. In dat kader heeft een vervolgesprek plaatsgehad met het bureau van Wandelnet in Amersfoort. We hebben onderzocht of we op bepaalde terreinen nauwer kunnen samenwerken. Daarbij hebben wij aangegeven dat we graag zien dat wat nadrukkelijker dan tot nu toe de input van TeVoeters bij allerlei activiteiten van Wandelnet wordt vermeld. Een vervolgesprek staat gepland.

Het Bestuur heeft concrete plannen geformuleerd ten aanzien van de aanpassing van de Website. Daarover

hebben we binnenkort een gesprek met de technisch beheerder van de website. De voorstellen voor aanpassingen zullen we in de ALV in mei aan de leden voorleggen. Ook willen we dan voorstellen doen voor het plaatsen van inhoud op de website.

José Noijons, voorzitter

ANBI status

TeVoet, Vereniging van wandelaars, heeft bericht ontvangen dat zij met terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 erkend is als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dat betekent dat de contributie en donaties betaald aan TeVoet afgetrokken kunnen worden voor de inkomstenbelasting als

men voldoet aan de norm voor aftrek van giften. Giften zijn aftrekbaar als ze op jaarbasis in totaal hoger zijn dan 1% van het inkomen. In 2016 betaalde contributie en donatie van kan men van zijn inkomen aftrekken als men aan de eisen voldoet.

Van de penningmeester:

Bij het decembernummer van Lopend Vuur is een brief ingesloten als adresdrager waarin verzocht werd de contributie 2017 vóór 31 januari over te maken. Ca. 80% van de leden hebben hun contributie, dikwijls met een extra bijdrage, voor die datum overgemaakt. Op het moment van schrijven (27-02) moeten nog 70 leden de contributie betalen. Dit is niet goed want de contributie is per 1 januari verschuldigd, maar wel een hele verbetering ten opzichte van vorig jaar toen medio mei nog ruim 200 leden de contributie nog moesten betalen. Het is mij opgevallen dat de brief inzake de contributie 2017 niet goed is gelezen. Een behoorlijk

aantal leden heeft in eerste instantie het oude contributiebedrag van € 15,00 overgemaakt, terwijl daarnaast tevens het dringend gevraagde lidnummer bij ca. 10% niet werd vermeld. Dit geeft problemen als er meerdere leden van dezelfde naam zijn of iemand anders de contributie betaald.

In de loop van december en in 2017 tot nu toe hebben een aantal leden aangegeven per afgelopen 1 januari hun lidmaatschap op te zeggen. Statutair moet opgezegd worden voor 1 december voorafgaand aan het nieuwe verenigingsjaar (1 januari tot 31 december), zie ook de colofon in

Lopend Vuur. Al deze leden hebben bericht gehad dat opzegging per 1 januari 2017 niet mogelijk is en dat de contributie 2017 normaal betaald dient te worden, hetgeen bij vrijwel alle opzeggingen tot betaling van de contributie heeft geleid.

Tot slot is er de verheugende mededeling dat de Belastingdienst onze Vereniging als Algemeen Nut beogende Instelling (ANBI) met ingang van 1 januari 2016 heeft erkend. Wie daarvoor in aanmerking komt kan vanaf 2016 de contributie en eventuele extra bijdragen aftrekken onder giften. Iedereen heeft hierover via de mail of brief bericht gehad.

Nico van Delft

Crezeepolder, een nieuw stukje rivieroever voor wandelaars

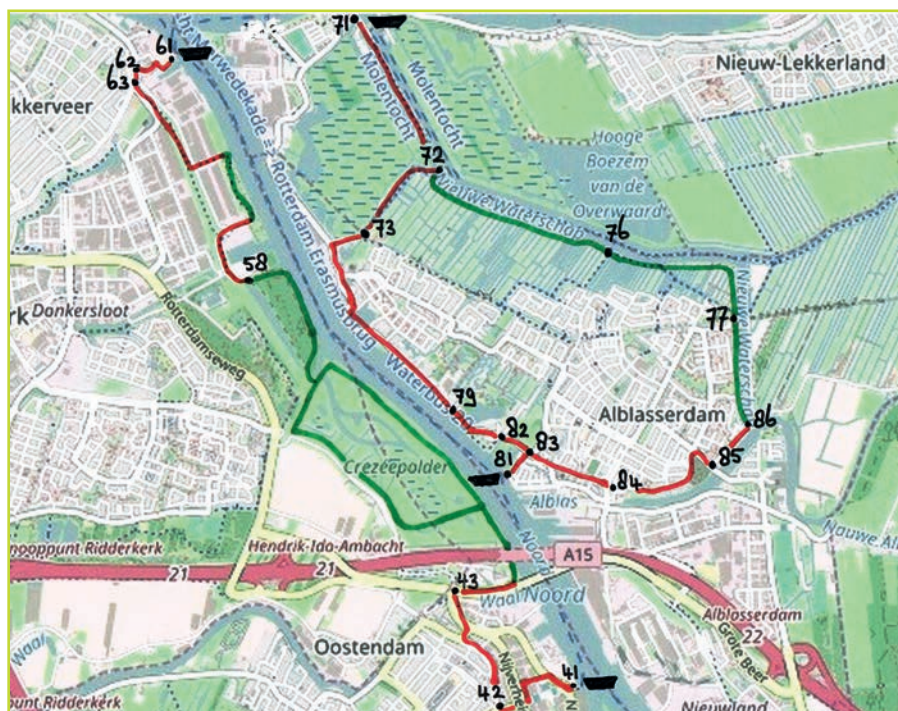
Het speelt in de drukke randstad. Dordrecht is een knooppunt van onze grote rivieren en wat is er mooier dan langs de grote rivieren te lopen. Maar veel oevers zijn bezet door bedrijven en door huizen of de dijken zijn drukke verkeerswegen. Soms wordt er een nieuw stukje oever ontsloten voor wandelaars. Dan moet de vlag uit, zoals nu.

De Crezeepolder, een landbouwgebied tussen Hendrik Ido Ambacht en Ridderkerk is tot getijdengebied gemaakt in het kader van het project Deltanatuur. De dijk van die polder langs de Noord, dat is de naam van de rivier tussen Dordrecht en Rotterdam, is nu een prachtig 2 km lang onverhard wandeltraject. Het leuke is dat hiermee een schakel is toegevoegd waardoor langere wandelingen in dit gebied aantrekkelijk worden. Ik zal er hieronder twee voorbeelden van geven. Het is leuk en nuttig om daarbij gebruik te maken van de Waterbus die een dienst tussen Dordrecht en Rotterdam over de Noord onderhoudt en het Driehoeksveer Ridderkerk/Kinderdijk/Krampen

Qua uitzicht over de rivier is het het mooist om de Crezeedijk van Zuid naar Noord te lopen.

Wandeling 1. Westoever 8 km

Begin bij Kn 41, de waterbushalte Hendrik Ido Ambacht. Er is daar parkeergelegenheid. Loop een halve kilometer door een vervelend industrieterrein, volg daarbij de pijlen naar Kn. 42. Bij Kn 42 is onderdijs een rustige mooie dorpsstraat. Volg die ongeveer een km tot de Oude Haven (Kn 43) Van hieraf is het niet meer gemarkeerd tot aan Kn 58. Sla bij Kn 43 rechtsaf neem de Havenkade die overgaat in een fietspad tot je bij een geweldig druk kruispunt komt. Daar is de oprit voor de brug over de Noord naar Alblasserdam. Neem niet die oprit maar daal over een graspaadje aan de rechterkant af naar een pad dat je langs een insteekhaventje naar onder de brug door leidt. Volg daarna zoveel mogelijk de oever, passeert het tunnelgebouw van de A15 maar direct daarna stuit je op de dijk van de Crezeepolder

en die volg je, anderhalve km. Op de noordhoek van de polder ligt een mooi strandje. Na de brug over het gat in de dijk sla rechtsaf. Een overstapje, een hek, een bruggetje. Je probeert dan weer de oever van de Noord te vinden. Dat gaat niet zomaar want je komt in een dicht griendbos terecht met talloze bruggetjes maar houd zoveel mogelijk rechts aan tot je weer de Noord ziet. Volg dan de oever naar het noordwesten tot bij de jachthaven. Loop daaromheen en probeer weer de Noord te bereiken, er is daar een parkje. Na het verlaten van het parkje is het treurigheid troef vanwege alle industriegevels. Volg de markering via Kn 63 en 62 naar 61, de steiger Ridderkerk van de Waterbus. Je kunt daar de waterbus terug nemen naar de halte Hendrik Ido Ambacht, het begin van de wandeling (halfuurdienst, waterbus.nl, let op bij winterdienstregeling). Het is wel jammer dat bij zuidelijke wind je juist bij de Crezeepolder last hebt van het verkeerslawaai van de A15.

Wandeling 2. Een rondje. Inclusief wandeling 1: 14 – 16 km

Het begint met wandeling 1 langs de westoever van de Noord, maar bij de waterbushalte Ridderkerk neem je het Driehoeksveer naar Kinderdijk (halfuurdienst, driehoeksveer.nl, let op bij winterdienstregeling). In Kinderdijk volg je de markering via een mooi paadje naar 71 en daarna het beroemde pad langs de molens van Kinderdijk tot Kn 72. Vandaar zijn er 3 mooie alternatieve routes naar de Waterbushalte Alblasserdam (kn 81) waar je je kunt laten overzetten naar beginpunt Hendrik Ido Ambacht:

- Langs de Noord: 72/73/79/82/81.
- Prachtig langs de Noord, maar wel over een druk fietspad.
- Binnendoor: 72/73/74/78/83/81. Leuk omdat het door twee parken slingert, Huis te Kinderdijk en Lammetjeswiel.
- De Polderroute: 72/76/77/86/85/84/83/81. Grotendeels onverhard met links de Boezem met z'n rietkragen en rechts het vlakke polderland. En overal molens. En nog een aardig stukje Alblasserdam.

Wandeling 3. Rondje Crezeepolder. 5 km

Je kunt ook een rondje om de Crezeepolder lopen want ook aan de landkant is er nu een aantrekkelijk graspad.

Groen is onverhard, rood is verhard op het kaartje van openstreetmap.

Michiel van Mourik Broekman

LOPEND VUUR

ROUTE

Rijn- en Veenstreek

450 km wandelroute erbij door polders en plassen, gemarkeerd met knooppuntpalen en voorzien van informatiepanelen. Dat zijn maar enkele kenmerken van het Wandelnetwerk Rijn- en Veenstreek, dat in februari werd geopend. In het volgende nummer gaan we uitgebreid in op de provinciale ambities om heel Zuid-Holland van wandelnetwerken te voorzien, maar met de zomer in aantocht willen we dit stuk Groene Hart alvast onder de aandacht brengen.

De bruine palen met rode pijlen op een eigele ondergrond zijn niet meer weg te denken uit Zuid-Holland. In de Rijn- en Veenstreek, het gebied rond Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, staan er zo'n 150. Bij de feestelijke opening van het wandelnetwerk werden er demonstratief twee gefingeerde exemplaren geplaatst, met een fleurig versierd bankje ertussenin. Koning Wandelaar op zijn troon geplaatst, een vorstelijk gebaar van lokale bestuurders.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat die 450 kilometer lang niet allemaal nieuw zijn. Het Marskramerspad, Pelgrimspad en Groene Hartpad van Wandelnet lopen er doorheen (en hun markering staat ook op de palen) en talloze wegen en paden zijn allang in gebruik voor ommetjes zoals Rondom Alphen. Maar nieuw is wel de integrale markering, zodat het zonder kennis van het gebied veel eenvoudiger is om een fraaie wandeling te maken. Ook de ter plaatse bekende wandelaar zal dankzij de kaart van het netwerk op nieuwe ideeën komen, omdat je zo'n uitgestrekt gebied nu eenmaal niet volledig kunt kennen.

Puzzelen naar onverhard

De Hollandse polders kennen naar verhouding weinig onverharde paden. Het vraagt wat gepuzzel om een lange route met veel kades, akkers en grasland te maken, maar de liefhebber van kortere ommetjes wordt getraakteerd op een ruime keus. Wij beginnen bij het Toeristisch Overstap Punt Rijnsaterwoude, vanwege de bereikbaarheid en de aanwezigheid van horeca. Onderweg komen we alleen een restaurant bij de Alphense golfbaan

tegen waar we ons kunnen laven.

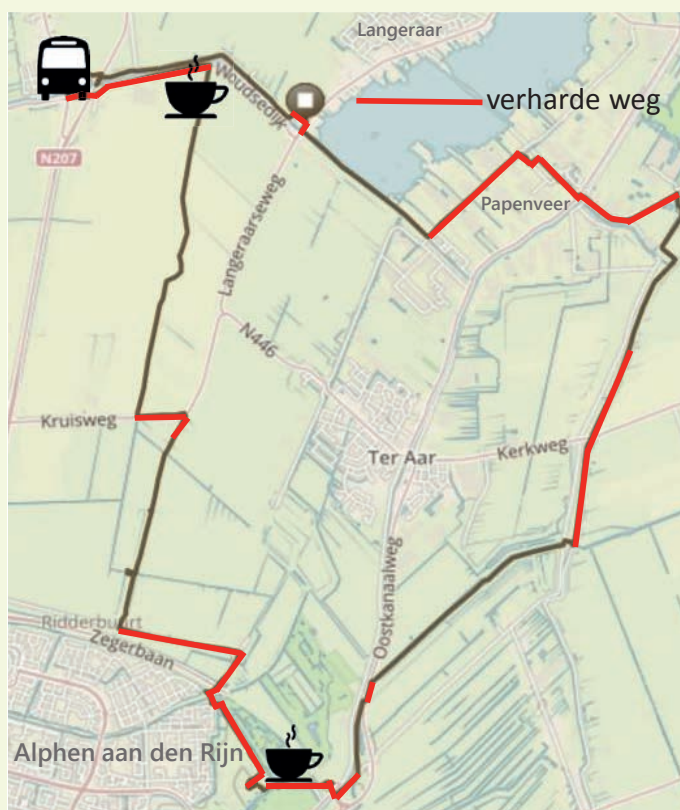
Vanaf de bushalte is het ruim tien minuten lopen naar het TOP. Daar is ook een weidewinkel die aardappelen, uien en knoflook verkoopt, maar aan het begin van een wandeling is die extra last nogal bezwaarlijk. De glooiende Woudsedijk ziet zwart van een verse laag aarde, want het Hoogheemraadschap Rijnland is bezig om dijken te verzwaren zodat we ook bij zware buien en extreem weer droge voeten houden. Over een paar maanden is de dijk trouwens al weer groen. Het boerenlandpad voert over de zoom van een lange akker met suikerbieten. Da's veevoer en komt de weidewinkel niet in. Ondanks het nadrukkelijke hondenverbod lardenen drollen de eerste honderden meters. Het normbesef van sommige hondenbezitters laat te wensen over.

Het slootje langs de akker laat stromend water zien, een ongebruikelijk verschijnsel in West-Nederland. De polders verderop, bij Alphen aan den Rijn, liggen ruim

een halve meter lager en water zoekt nu eenmaal het laagste punt. Je ziet het ook aan het grondgebruik: de hogere delen bestaan uit akkers, de lagere zijn weiland. Natte weilanden zijn gewild bij vogels als Kievit en grutto, vandaar de sluiting in het broedseizoen. Daar is het nu we er wandelen nog te vroeg voor; een zwaan trekt klapwiekend over en een haas neemt de vlucht naar voren. Op het pad liggen de restanten van een wilde eend, geslagen door een roofvogel. Alleen de kop en veren zijn overgebleven, de rest is opgepeuzeld.

Door de Ridderbuurt

Er volgt een kilometer door de Ridderbuurt, een polderweg die vroeger een eind van de stad af lag maar nu de stadsrandzone met autoweg en volkstuinten begrenst. Het is een ratjetoe van opgeknapte woonboerderijen, oude huizen en een enkele bouwval. Een fietstunneltje onder de randweg door brengt ons bij een jaren '70 nieuwbouwwijk, maar de

OM TE LOPEN

De route gaat tegen de klok in en volgt de knooppunten 46 – 41 – 39 – 17 – 16 – 15 – 99 – 13 – 14 – 77 – 74 – 81 – 86 – 87 – 43 – 44 – 48 – 45. Het Wandelnetwerk is te vinden via wandelen123 (de wandelapp van Zuid-Holland) of www.rijnnevenstreek.nl De beschreven route is 23 km lang en voor bijna de helft onverhard. Rijnsaterwoude heeft goede busverbindingen met Alphen aan den Rijn en Schiphol, ook in het weekend. TOP Rijnsaterwoude (Woudsedijk-Zuid 45) heeft ruime parkeergelegenheid; het restaurant is open vanaf 9 uur.

wandelroute slaat al voor de eerste hui-zen af, door zo'n drassig polderpark dat de strook tussen bebouwing en autoweg opvult. Het is voor het eerst dat ik grote grazers zie in een gebied waar honden mogen loslopen. Deze kortbenige zwarte galloways zullen wel hun mannetje staan, maar het kan hondenbezitters ook op de gedachte brengen dat zo'n boerenlandpad ook best een hond kan verdragen, niet dus.

Oud verlaat

Aan de overkant van het Aarkanaal stuiten we op een oud verlaat, een schutsluis. Vanaf deze plaats is eeuwenlang turf verscheept naar de Turfmarkt in Alphen of direct naar Leiden en Den Haag om de bevolking daar te verwarmen. Het veen werd gewonnen aan de lage kant van de sluis, richting Aarlanderveen en Nieuwkoop. In het begin kon dat nog door afgraving, later door het nog zwaardere baggeren. De baggeraars hadden de inkomsten hard nodig, maar vernietigden het landschap waar alleen waterplassen overbleven. Nu waarderen we die plassen vanwege hun natuurlijke uitstraling en ziet het er bij de sluis vredig uit, alleen kanoërs en eenden peddelen nog wel eens nieuwsgierig langs de sluisdeuren. De straatnaam Machineweg herinnert aan de tijd van het stoomgemaal Neptunes uit 1871, tegenwoordig een gemeentelijk monument.

Langs het Aarkanaal, de gekanaliseerde versie van het veenriviertje Aar, gaat het noordwaarts. Langs de Schoutenvaart loopt weer zo'n prachtig pad over de kade, met uitzicht op de kerktorens van Aarlanderveen en Nieuwkoop. Buitjes komen en worden door de zon verdreven. Als ik aan het einde een bordje fotografeer, komt een boer op me af. Bent u van de Polder? Nee, hoezo? Moet je eens kijken, en hij wijst naar de berm met stukgereden dakpannen. Mijn buurman parkeert hier zijn vrachtwagen! Ik durf

de gemeente niet te bellen, die man is niet goed snik. Hoe laat is het trouwens? Kwart over twaalf? Dan moet ik eten! en hij beent weg.

Gemaal Nieuwkoop

Een schelpenpaadje leidt naar de Hogedijk, waar we op gemaal Nieuwkoop stuiten. Oorspronkelijk dateert dit uit het einde van de 19e eeuw, maar een verwoestende brand legde het pand vijftien jaar geleden in de as. Het waterschap Rijnland heeft het in oorspronkelijke stijl herbouwd, alleen de pompen zijn echt modern.

De Polder Nieuwkoop, waarvan het overvloedige water via dit gemaal wordt afgevoerd, is met zijn 200 jaar betrekkelijk jong. Dat blijkt ook uit de verkaveling: vrij grote stukken land met lange, rechte wegen. De naam gaat terug op het woord 'koop' of 'cope', een overeenkomst om een perceel te mogen ontginnen. De graven van Holland verkochten vanaf de 12e eeuw via lokale edelen stukken land en dat ging ook in die tijd al met voorwaarden gepaard. Zo was een perceel toentertijd 1250 meter lang en 113 meter breed, maar in deze polder bedraagt de breedte snel het dubbele. Boerderijen kwamen op de kop van elk perceel en aan de achterzijde werd een dwarsloot gegraven, soms aangevuld met een kade om te voorkomen dat water van hogergelegen gebieden op het land voor problemen zou zorgen.

Over de Hogedijk gaat het achter Korteraar langs. Je kijkt op achtertuinen die vol beeldjes van beesten staan: varkens, kippen, reigers. Die ene reiger is wel heel goed gedaan, net echt! Maar een echte reiger zou natuurlijk nooit op een hardhouten steiger staan. Of wel? Bewoog zijn kop? Als ik stilsta gaat de vogel op de wieken. Toch echt! Een ooievaar enkele huizen verder verraadt zich door zijn witte snavel, daar trap ik niet in! En aan de polderzijde van de dijk staat een zilverreiger, die meteen wegvliegt als ik mijn camera pak. Die is ook echt.

Papenveer

Op een kade met schapen volgt een saai stukje over een fietspad, tot we in Papenveer komen. Het dorp dankt zijn naam aan een veerboot over de Aar. In 1822 werd de katholieke kerk in Korteraar opgeheven, zodat de katholieken uit dit dorp in Langeraar naar de kerk moesten, drie kilometer verderop. Hiervoor moesten deze 'papen', dat een scheldwoord voor katholieken was, gebruik maken van een veer. Papenveer had vroeger veel groenteveilingen; de stoomtrein van Amsterdam naar Alphen aan den Rijn had zelfs een speciale aftakking om groenten af te halen in Papenveer. Inmiddels bestaan noch de spoorlijn, noch de veilinghallen meer.

Vanaf een smal tegelpad tussen de Leidsche Vaart en de Langeraarse Plassen is het genieten van het weidse uitzicht over water en weilanden, voordat we bij de lintbebouwing van Langeraar komen. Dit waterrijke gebied is in strenge winters geliefd bij schaatseren en een toepasselijk beeld ontbreekt dan ook niet. Daarna volgt de Woudsedijk-Noord, waar de liefhebbers de onverharde kade de voorkeur geven boven de (half) verharde weg. De harde westenwind brengt ons eerst ruis en later lawaai van de drukke provinciale weg. We bevinden ons immers in de rafelrand van de Randstad, die overigens ook voordelen heeft: elk kwartier een bus naar Alphen aan den Rijn en Schiphol. Wie zijn auto bij het TOP heeft staan, loopt nog eens tien minuten langs de Leidsche Vaart in oostelijke richting.

Beste tijd

Vroeg voorjaar en zomer. Boerenlandpaden zijn gesloten in het broedseizoen (15 maart – 15 juni) en altijd verboden voor honden. Begin maart zijn de boerenlandpaden meestal begaanbaar en met wat geluk lopen de eerste lammetjes buiten.

Waarom geen honden op boerenlandpaden?

In ruil voor een kleine vergoeding (€ 450 per strekkende kilometer per jaar) stellen sommige boeren hun land open voor wandelaars. Daar gaan meestal jarenlange gesprekken aan vooraf, want de meeste boeren willen geen burgers op hun land en al helemaal geen honden. Daar hebben ze goede gronden voor: honden zijn een natuurlijke vijand van schapen en een dood schaap kost de boer gemiddeld 130 euro. Bij koeien ligt het probleem anders en is de schade groter. Hondenpoep bevat de parasiet neospora, dat bij drachtige koeien tot spontane abortus kan leiden. Een gemist kalf betekent snel een inkomstenverlies van 50 euro. Een besmette koe is onverkoopbaar en dat scheelt minstens 1000 euro. Bij een vaars (een koe die voor het eerst een kalf draagt) kan dat oplopen tot meer dan 2000 euro. Willen de overtredende hondenbezitters contant afrekenen?

Een wandeling van Breukelen naar Vleuten via knooppunten

Zoals u in de vorige Lopend Vuur hebt kunnen lezen, is een aantal TeVoeters bezig om wensen te formuleren voor een wandelrouteplanner. Daarbij gaan zij uit van netwerken van wandelknooppunten en wandelkeuzepunten. Die netwerken vind je overal in het land, maar een landelijk netwerkstelsel, zoals voor de fietsers, is er niet. Als je ergens wilt gaan wandelen via wandelknooppunten moet je dus eerst nagaan of er in het gebied waar je wilt wandelen een netwerk is aangelegd. Het is heel praktisch als er voor dat netwerk ook een kaart met wandelknooppunten en een digitale wandelrouteplanner beschikbaar zijn. Dat maakt het uitzetten van een wandeling wel zo handig.

En waarom zou je zo nodig via knooppunten willen lopen?

Er zijn mensen die het liefst willen geheel naar eigen wensen willen lopen en aan een gedetailleerde kaart genoeg hebben. Ze zetten van te voren een route uit, tekenen die in op hun kaart of zetten die op hun GPS-apparaat, en wandelen vervolgens (globaal) de door henzelf uitgezette route. Er zijn ook (langeafstand)wandelroutes die in detail beschreven zijn. Daar hoort vaak wel bij dat je steeds goed de routebeschrijving moet lezen, wil je niet verdwalen.

Wat biedt nu een netwerk met wandelknooppunten?

Op de eerste plaats: gemak en op de tweede plaats: flexibiliteit. Je hebt de vrijheid om zelf een route uit te zetten aan de hand van de kaart met wandelknooppunten of de digitale planner. Je weet dan dat je loopt over aantrekkelijke paden en wegen. Daar is namelijk bij het ontwerpen van het wandelnetwerk op gelet. Het gemak is dat je loopt van knooppunt naar knooppunt en niet steeds de kaart, het boekje, of je GPS tevoorschijn hoeft te halen. De flexibiliteit zit hem erin dat je tijdens de wandeling deze kunt uitbreiden of inkorten door knooppunten in te voegen of over te slaan. Je moet daarvoor natuurlijk wel de kaart met knooppunten bij je hebben of het deel van het netwerk waar je wandelt geprint te hebben.

Van Breukelen naar Vleuten

Onlangs liepen twee bestuursleden van TeVoet, Bertie Schonk en José Noijons, zo'n wandeling langs knooppunten. Het doel was na te gaan hoe gemakkelijk het is een route te maken met de digitale planner van Recreatie Midden Nederland - Groene Hart. Kun je dan volledig 'foutloos' lopen aan de hand

van het lint van knooppunten? We zochten een route die een beetje tussen onze woonadressen inlag en die goed per NS te bereiken was.

We zetten een route uit tussen NS-station Breukelen en NS station Vleuten. Als rechtgeaarde TeVoeters wilden we zo veel mogelijk onverhard wandelen. Je ziet op de kaart meteen of een weg verhard is (doorgetrokken lijn) of onverhard is (stippellijn): heel plezierig. De legenda van de planner tonen een aantal bijzonderheden (zoals kerk, veerboot, fort, verboden voor honden) waar je rekening mee kunt houden bij het plannen.

Echter, op de kaart/planner waren deze nauwelijks ingevuld. Daar is dus nog het nodige werk te doen. De route die we maakten, is bij dit artikel afgedrukt. We wilden de route lopen alleen gebruikmakend van het lint van knooppunten, maar dat lukte toch niet. Een stukje van de route was afgesloten wegens werkzaamheden, waardoor we onze route moesten aanpassen. Gelukkig hadden we ook het kaartje afgedrukt dat bij de route hoorde, en konden we een ommetje maken. Aan het eind van de route kwamen we ook nog even in de problemen. De knooppunten op het route-overzicht kwamen niet overeen met wat er op de route-paaltjes stond.

Opnieuw bracht het kaartje uitkomst. We hebben het recreatie-

OM TE LOPEN

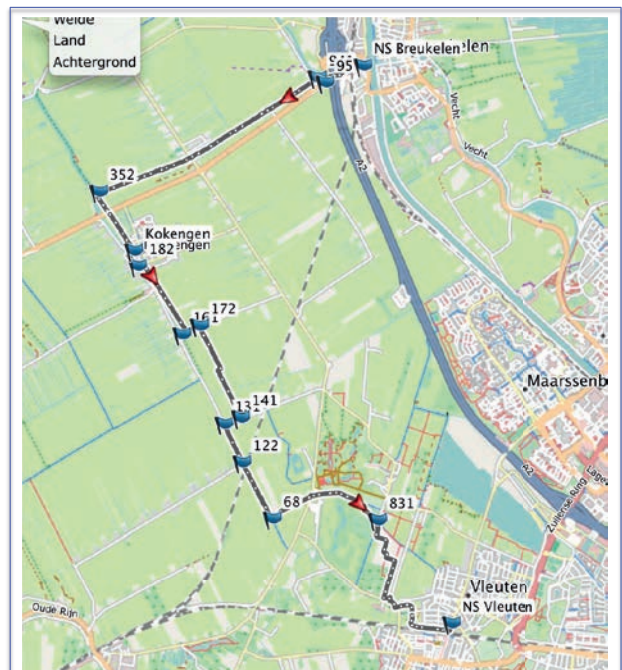
De door ons gelopen route van NS station Breukelen naar NS station Vleuten is ongeveer 15 km lang. Het was erg mistig toen wij de route liepen, zoals op de foto is te zien, maar dat gaf wel een bijzonder sfeer aan de wandeling.

Onderweg kom je door het plaatje Kockengen, waar je in de oude Gereformeerde Kerk wat kunt eten en drinken. Je wordt daar bediend door mensen met een verstandelijke beperking. De koffie en het gebak smaakten uitstekend. De route voert ook langs Kasteel De Haar in Haarzuilens. Het werd vanaf 1892 door de architect Pierre Cuypers op de ruïne van een oud kasteel herbouwd in neogotische stijl. Een bezoek waard. Tenslotte kruis je een oud kerkpad dat Haarzuilens met de kerk van Vleuten verbond.

schap op de hoogte gesteld van deze fout en die hebben beloofd een en ander aan te passen.

Wat hebben we geleerd?

Ten eerste dat je toch echt een kaart met wandelknooppunten bij je moet hebben voor onvoorziene zaken. Dat is tevens heel handig als je de route wanneer je op pad bent wilt uitbreiden of inkorten. Ten tweede dat onderhoud en de controle van het netwerk van wandelknooppunten van groot belang is. Je wilt kunnen vertrouwen op de juistheid van de bewegwijzering. Mogelijk kunnen TeVoeters hier nog wat betekenen.

Breukelen NS -> Vleuten NS via Wandelknooppunten (WKnP), gepresenteerd in Basecamp op Freizeikarte NL (een OSM kaart). Een WKnP verschijnt als Waypoint, WP, in Basecamp. Indien de verzameling WP's op de computer reeds een WP bevat met hetzelfde nummer als het nummer van het WKnP, wordt er automatisch een volgnummer toegevoegd. WKnP 17 is dus WP 172.

Herstel brug Goilberdingerwaard

Studenten van een opleiding tot (allround) timmerman herstellen de houten brug in de Goilberdingerwaard. De komende maanden vervangen zij het loopdek en de leuning inclusief zijplanken en staanders. De opdracht voeren de studenten uit binnen het Leerwerkbedrijf Nieuwe Hollandse Waterlinie onder begeleiding van een

lokaal aannemersbedrijf. GLK juicht het toe dat studenten zo werkervaring opdoen door samen te werken aan projecten. Het uiterwaardengebied Goilberdingerwaard aan de Lek is een waardevol vogelgebied en wordt door de bevolking van Culemborg als recreatiegebied gebruikt.

Informatie uit de nieuwsbrief van Wandelnet:

De afgelopen jaren hebben we met partner KWBN intensief naar samenwerking gezocht in de vorm van een fusie. Het doel van deze fusie was wandelend Nederland beter te bedienen en belangen beter te behartigen.

Recent is gebleken dat een fusie van Wandelnet en KWBN er helaas niet in zit. Wel blijven we zoeken naar nieuwe manieren van samenwerken. Op 11 en 12 februari staan we gezamenlijk op de Fiets en Wandelbeurs in Utrecht.

Expeditie Rottumeroog ook weer in 2017

De Expeditie Rottumeroog biedt een unieke kans om te genieten van de rust en stilte van het Werelderfgoed Waddenzee en het normaal niet toegankelijke eiland met zijn rijke geschiedenis te beleven. We varen vanuit Lauwersoog met de ms Noordster of de ms Boschwad naar Rottumeroog en terug. Terwijl het schip zich zo'n 3 uur lang een weg zoekt door de meanderende vaargeul, geniet je van het weidse uitzicht over

het wad. Het voortdurend veranderende weer en tij zorgen ervoor dat elke dag op het Wad anders is en bepalen ook in belangrijke mate het verloop van de expeditie. Het schip vaart langs Rottumerplaat, waar je goede kans maakt een grote groep zeehonden te zien op hun ligplekken.

Bij Rottumeroog gaan we, nadat het schip is drooggevalen, van boord en lopen door het lage water naar het ei-

land. Hier word je rondgeleid door één van de gidsen. De wandeltocht over het eiland duurt ca. 3-4 uur afhankelijk van windrichting en tij. Tijdens de terugreis is er kans op een prachtige zonsondergang, en beleef je de donkerte van het Wad. De totale expeditie beslaat ca. 12-13 uur. Zie de website van <https://www.boswachtersblog.nl/rottum/2017/02/22/nieuw-seizoen-expeditie-rottumeroog/>

Optimaal wandelplezier in de Duitse Hunsrück!

Onze trekkershutten en vakantiehuizen zijn een geweldige uitvalsbasis voor korte en lange wandelingen. O.a. de 6 daagse Soonwaldsteig of één van de vele wandelroutes in de omgeving. Overnachting, ontbijt en avondeten naar wens.

Voor meer Informatie:

www.hetgroenegeluk.nl/de-trifflhutte
Telefoon 0049 (0)6756-1588749 of
mail@hetgroenegeluk.nl

Wij verwelkomen u graag!
Tom en Freeda Grandia

Wandelroute controle op de fiets, niet altijd handig.

Wandelroutenetwerk in provincie Utrecht: wie wil controleren?

Controleurs gezocht voor wandelknooppunten netwerk in regio Vechtstreek, Noorderpark, gemeente Utrecht en gemeente Vianen

U bent heerlijk aan het wandelen en uw kopje koffie met appeltaart wordt vergoed. In de zon op een terras vult u de gebreken in die u tijdens uw controle heeft opgemerkt. Wilt u zich inzetten als controleur? E-mail dan naar utrecht@tevoet.nl.

Wandelroutenetwerken in de provincie Utrecht

In 2014 is het eerste wandelroutenetwerk op basis van knooppunten in de provincie Utrecht uitgerold in het Groene Hart (de Venen en de Waarden). De andere delen van Utrecht volgen. De eerste knooppunten paal is recent de grond ingegaan voor het gebied Vechtstreek, Noorderpark, gemeente Utrecht en gemeente Vianen. De laatste paal wordt dit voorjaar geplaatst. Dan is voor wandelaars een regiodekkend knooppuntennetwerk beschikbaar van 1100 km! En er komt meer aan! Onlangs is een concept routenetwerk afgerond voor de Kromme Rijnstreek. Volgend jaar volgt weer een ander deel van de provincie Utrecht. TeVoet vrijwilligers hebben in 2012 de basis gelegd voor dit wandelroutenetwerk. In opdracht van de provinciale wandel coördinator hebben zij kaarten gemaakt met een grote inventarisatie van bestaande en mogelijk nieuwe wandelroutes. Op basis van deze kaarten is de volgende jaren verder gewerkt aan de wandelknoop-

puntensystemen in de provincie Utrecht. In al deze projecten zijn vrijwilligers van TeVoet (en andere organisaties) erg actief. Zie ook de YouTube video van Fred Triep "Crossing a ditch in the polder on a little ponton", waar uit blijkt dat controleren van een route op de fiets niet altijd handig is. Recreatie Midden Nederland is de uitvoerende organisatie.

Vrijwilligers gevraagd

Voor de controle van de onlangs geplaatste routepalen en de routes zijn vanaf april vrijwilligers nodig. Vrijwilligers controleren dan aan de hand van vragen zoals: "Heeft de knooppuntpaal het goede nummer?", "Is het bordje goed leesbaar vanaf de keuzelocatie?", "Hebben de routeverwijzingen een verkeersveilige locatie?", "Zijn de onverharde paden nog goed begaanbaar?".

Digitale wandelrouteplanner

Bij de wandelroutenetwerken in provincie Utrecht hoort een digitale wandelrouteplanner, app en een (echt) water-vaste kaart. Bijzonder voor Nederlandse

wandelroute planners: de onverharde paden zijn duidelijk aangegeven. Ook het gesloten zijn voor broedseizoen en honden is erop te vinden. De app is gratis te downloaden in de app store met de titel "Wandelen Midden-Nederland". De online routeplanner vindt u op de website www.recreatiemiddennederland.nl en hier is ook de watervaste kaart te bestellen (klik op routes en dan op wandelen). Komt u tijdens het wandelen problemen tegen? Meld deze dan op www.routebeheer.net of via de app "Routebeheer Mobiel".

OHWL route bordjes schroeven op knooppuntpalen door TeVoet leden

KOOP EEN ROLLETJE PEDAALEMMERZAKKEN

Wij leden van Te Voet, lezers van Lopend Vuur, wij doen dat niet. Wij nemen onze sinaasappelschillen, onze lege drinkflesjes, onze rommel kortom weer mee in onze rugzak en deponeren dat thuis. Maar er zijn mensen, gewoon iets minder goede mensen, die laten het papieren zakdoekje na gebruik vallen, die gooien na de laatste sigaret het pakje weg, het bierblikje, het krachtwaterblikje die sleep je niet mee naar huis, de lege plastic zak waait uit je handen.....

Mijn dordtse wandelmaat Rien Lambers en ikzelf, wij ergerden ons aan die rommelresten in de natuur. Maar, toegegeven, als je niet iets hebt om het in te doen dan ben je wel gedwongen om het ontsierende vuil te laten liggen. Dus wij gingen bij onze wandelingen een plastic zak meenemen, twee, een voor voor de lunch en een voor na de lunch. Nu delen de winkels geen plastic zakken meer uit, maar wij komen heel goed weg met een rolletje Pedaalemmerzakken mét handvatten, middelgroot. Vijftig

zakken zitten er in zo'n rolletje en het kost €1.19. Je stopt het in je rugzak en bij de eerste plastic fles scheur je een zakje af en daar doe je dan die wandeling mee.

Echte wandelroutes zijn in onze ervaring het minst vervuild. Maar toch. En zodra er ook fietsers komen wordt het erger en dat snap je ook wel, kijk zo'n fietser die rijdt en heeft dorst en pakt een blikje drinkt dat leeg en dan..... je wat moet je dan anders dan het weggooien? En nog erger wordt het als er ook auto's rijden, dan raakt je zak snel vol. Als het te erg wordt dan stoppen we ermee dan roepen wij bozig ze zoeken het maar uit!

Als zo'n zak vol begint te raken wil je hem kwijt. We vinden eigenlijk altijd wel een boerderij met een vuilnisbak of een openbare prullenbak. Het is leerzaam en geeft leuke contacten. Over de grens in België wilde de boer ons pedaalemmerzakje niet aannemen want daar hebben ze een systeem dat je als burger betaalt per kilo en dit was een zuinige boer. Maar bij een boer in de Alblasterwaard werden wij geprezen en kregen plastic handschoenen toe en kwamen we in gesprek en de koe moest kalven dus kom even mee naar de stal....

Kortom, onze oproep aan jullie allemaal: zorg dat je altijd op je wandeling een lege plastic zak bij je hebt, mopper niet teveel over de Achteloze Mens, maar neem zijn rommel mee!

Michiel van Mourik Broekman

Het Groot-Frieslandpad is gekozen tot Wandelroute van het Jaar 2017.

Vol trots namen padcoördinatoren Bindert Kloosterman en Fred Triep de wandeltrofee op de Fiets en Wandelbeurs in Gent in ontvangst.

Het 362 km lange pad van Bergen aan Zee naar het Duitse Leer wint de verkiezing vanwege de rijke afwisseling aan landschappen. Het is de derde keer dat Wandelnet de trofee mee naar huis mag nemen, eerder wonnen de Streekpaden Stelling van Amsterdam (2010) en de Brabantse Wal (2013). In het vorige nummer van Lopend Vuur hebben we al uitgebreid aandacht besteed aan het Groot Friesland pad, zodat we hier ons beperken tot nieuws over de verkiezing tot wandelroute van het jaar.

Volwaardige aanwinst

De jury koos unaniem voor het Groot-Frieslandpad: "Het project heeft alles wat een moderne route nodig heeft", aldus de jury. "Voldoende onver-

harde paden, verzorgde bewegwijzering, een uitstekend routeboekje, een website met info en tracks en vooral een rijke afwisseling aan landschappen en dorpen. Kortom, een volwaardige aanwinst voor het uitgebreide Nederlandse wandelnetwerk." Voor de eerste keer werden de trofeeën van de Belgische en de Nederlandse editie van de Fiets en Wandelbeurs samengevoegd tot één grote verkiezing. De andere genomineerde was het Vlaamse traject van het Lange-Afstand-Wandelpad Amsterdam-Parijs (GR 12).

Enthousiaste vrijwilligers

De gids van het Groot-Frieslandpad is verkrijgbaar in de webwinkel van Wandelnet en de (reis)boekhandel. De route

is tot stand gekomen dankzij financiële bijdragen van de provincies Noord-Holland en Friesland, de gemeentes Aa en Hunze en Noordenveld, en dankzij de inzet van tientallen enthousiaste vrijwilligers. Initiatiefnemer van de route is de vereniging TeVoet.

GROOT-FRIESLANDPAD
WANDELN VAN WEST- NAAR OOSTFRIESLAND

LOPEND VUUR

ROUTE

Langs Rijn, Waal en Pannerdens Kanaal

Paarden houden het gebied open

Een rondwandeling langs bovengenoemde waterwegen en door de Millingerwaard, de Klompenwaard en de Lobberdensche Waard levert een gevarieerde wandeling op met gebruik van 3 pontjes.

Eerst van Millingen langs de Waal en daarna de Millingerwaard in. Tot 2020 vinden er grote zandafgravingen plaats in het oostelijk deel van de Millingerwaard. Dit deel is daardoor niet toegankelijk voor wandelaars. Het westelijk deel is wel gewoon te belopen. De meest gevarieerde natuur vind je in de Millingerwaard en de Klompenwaard. Naast veel bloeiende planten in juli als wilde marjoraan, toortsen en distels zagen we veel grote zilverreigers en in de Klompenwaard was de roodborsttapuit te zien en te horen.

Routebeschrijving

Van de bushalte Gemeentehuis (waar ook parkeergelegenheid is) in Millingen ga je richting de Rabo en de eerste weg rechtsaf Prins Bernhardstraat. Deze helemaal uitlopen. Op T splitsing linksaf van Lyndenstraat. Eerste straat rechtsaf Zalmstraat in. Je loopt aan het eind de dijk op. Bij wandelknooppunt (knp) 38 ri knp 33 en meteen naar beneden klaphek door en het oude jaagpad langs de rivier in (bordje SBB). Toen we het liepen in juli 2016 liepen we uiteindelijk vast door hoge vegetatie van brandnetels en bramen. We zijn toen ter hoogte van de verkeerstoren het stenen trapje naar boven gegaan en even een stukje op de dijk gelopen.

Waar een asfaltweggetje de dijk af naar de rivier gaat, weer naar beneden gegaan en weer klaphekje door. Je loopt nu al struinend over zandstrandjes langs de rivier. In 2016 onder een zandtransportband door, waar afgegraven zand

in schepen wordt gestort. Net zo lang doorlopen tot je tegen bosjes aan gaat lopen en je naar de asfaltweg moet, met twee roosters voor het vee.

Millingerwaard in

Hier rechtsaf de asfaltweg op, wordt later betonweg. Na een boerderij met schuur met de naam Millinger Waard, ga je linksaf en meteen rechtsaf na een meidoorn strook. Deze zandweg gaan volgen door de Millingerwaard. Helemaal op het einde op T splitsing (bij blauw paaltje en fietsbord richting 71) rechtsaf. Op een viersprong ga je linksaf naar de theetuin Millingen om iets te gebruiken en de tuin te bewonderen. Doe je dat niet, ga je hier rechtdoor (en negeer het bord voetveer, dat naar rechts gaat).

Als je de theetuin bezocht hebt, loop je dezelfde weg terug naar de viersprong en ga je dus linksaf.

De weg buigt naar rechts (links een privé ingang) en komt uit op een T splitsing. Hier linksaf (betonweg). Na de eerste krib kan je naar beneden gaan en op de strandjes en rivierduinen verder lopen naar het veer.

Je neemt nu het voet- en fietsveer naar de overkant.

Struinroute Waal

Aan de overkant gekomen ga je bijna meteen naar rechts, er staat een bordje struinommetje Waal.

Je volgt nu een oude rivierstrang aan je rechterhand. Je kan een paadje wat hoger lopen of over de strandjes gaan. Later ga je over een breed graspad

Rivierduinen

OM TE LOPEN

De beschreven wandeling is 18 kilometer lang. De struinroute delen kunnen zwaar lopen als de aarde door koeienhoeven veel gaten vertoond en de grond hard is. Ook als delen (nog) niet gemaaid zijn, kan de route zwaarder dan normaal zijn. In het gebied lopen koeien en paarden, dus de hond blijft thuis. De route kan slechts een deel van het jaar worden belopen omdat niet alle pontjes het hele jaar door varen. Kijk voor de vaartijden en -dagen op internet. Horeca vind je in de Millingen theetuin (toegang 5 euro, inclusief consumptie, een mooie locatie), fort Pansterdam, bij Sterreschans en in Millingen zelf. De wandeling is grotendeels onverhard, groen op het kaartje is onverhard/half verhard. De kaart is gemaakt met behulp van opentopo "Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl".

lopen, dat gemaaid wordt. Aan het eind van de strang ga je rechtsaf naar beneden (het einde van de strang is aan je rechterhand), weer omhoog en loop je naar de Waal.

Vóór de Waal linksaf (steeds struinommetje volgen). Je loopt nu om het fort Pansterdam heen. Als het fort open is,

kan je het bezoeken en wat drinken. Ga door een klaphek een grindpad op, wordt een asfaltweg. Na een slagboom ga je naar beneden naar het Pansterdam kanaal. Langs het kanaal loopt een smal paadje, wat je gaat volgen. Even over een stukje asfalt (je verlaat het struinommetje) en tegenover een restaurant, wit gebouw met serre ga je een dijktrap op en rechtsaf. Nu een stukje asfaltweg naar het autoveer bij Pansterdam.

Aan de overkant gekomen ga je de asfaltweg volgen en neem je de eerste weg rechtsaf, bord doodlopende weg. Wat later kan je door een houten klaphek rechts in de afrastering naar beneden en zie je een SBB bord beneden. Hier is een klaphek, die je doorgaat.

Nu ga je langs het Pansterdam kanaal verder struinen. Daar waar de uiterwaard smaller wordt, een peilschaal staat en er een wateruitlaat is, ga je naar boven de grasdijk op. Deze verder aflopen, enkele overstapjes over bij hekken.

Je komt uit bij een steenfabriek, deze passeren aan je linkerhand door weilanden tot je tegen een plas aanloopt.

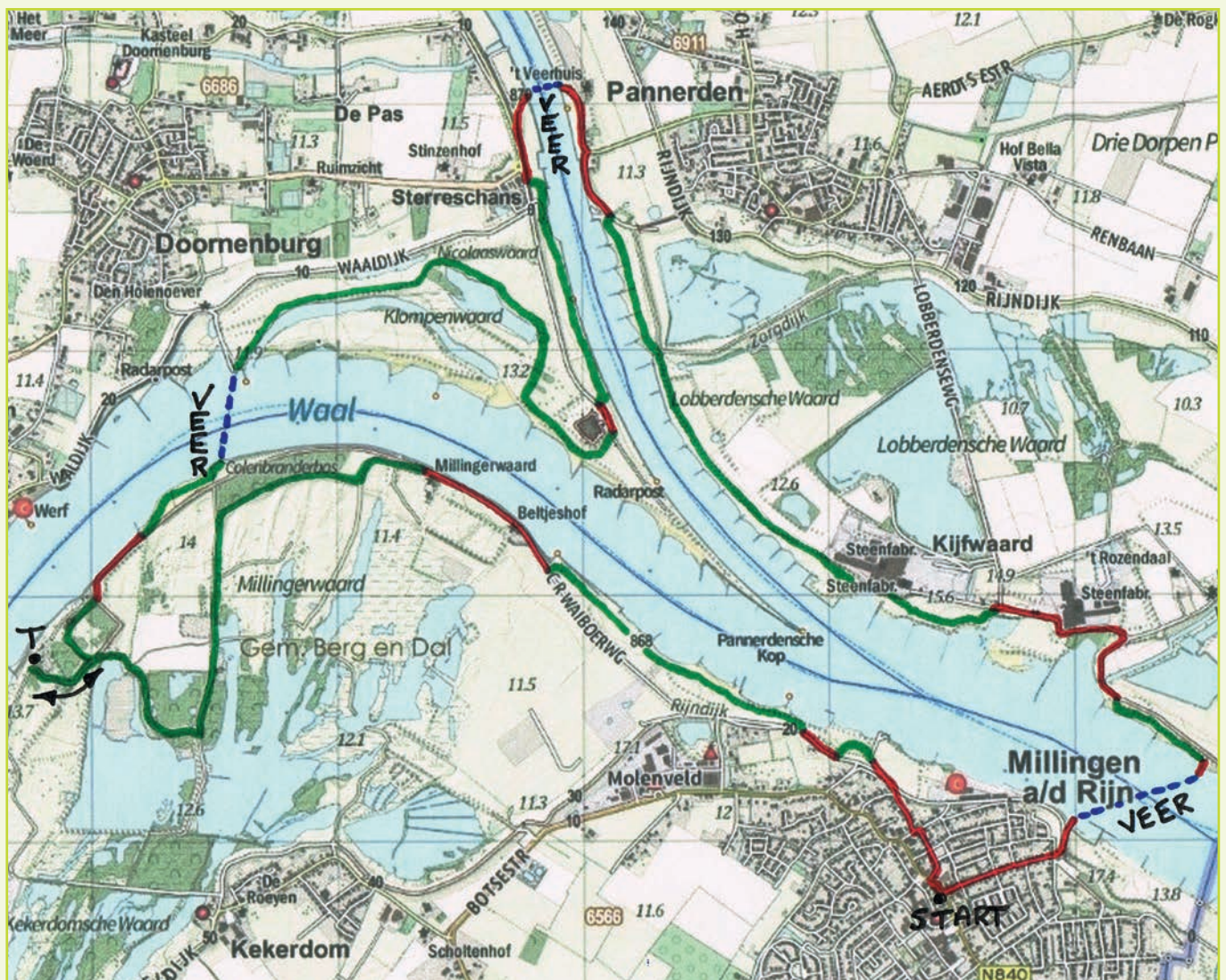

Een oude rivierstrang

Als het gras hoog is, loop dan langs de afrastering. Hier naar links, waarna je het weiland verlaat.

Op de asfaltweg rechtsaf, weer langs een steenfabriek. Na de steenfabriek wordt de weg een fietspad. Het fietspad buigt naar rechts. Na het passeren van een sluisje kan je het fietspad verlaten en weer onverhard langs de Waal gaan lopen en kom je bij het voet-/fietsveer bij Millingen.

Aan de overkant gekomen ga je de dijk over en naar beneden en onderaan rechtsaf de Burgemeester Eijckelhofstraat in. Aan het eind ga je rechtsaf en vind je weer de bushalte Gemeentehuis.

Zuid-Holland, een actieve regio van TeVoet

Wandelnetwerken, bruggetjes, onverharde kades, toeristische overstappunten en veel, heel veel overleg. Aan verbeteringen voor wandelaars in Zuid-Holland gaat veel tijd en gepraat door talloze vrijwilligers vooraf. Bitter als het niet lukt, maar honingzoet zijn de successen. Een bloemlezing over de meest verstedelijkte, meest gasfalteerde en waterrijkste provincie van Nederland, waar wandelaars toch prima uit de voeten kunnen.

De Provincie Zuid-Holland is erg actief met het maken van wandelnetwerken, en TeVoet is er bijna altijd bij betrokken, bijvoorbeeld met adviezen over routes of de controle van markeringen. Lees het artikel over het Wandelnetwerk Rijn- en Veenstreek op pagina 6 maar. Bij al langer bestaande netwerken steken onze vrijwilligers veel tijd in controle in het veld, waarbij we waar mogelijk samenwerken met andere belangenverenigingen. Goed beheer van voorzieningen die voor veel geld zijn gemaakt is soms een sluitpost voor ambitieuze bestuurders, maar geen wandelroute kan zonder.

Tocht door Zuid Holland

We maken een tocht door heel Zuid-Holland. Straks kun je van Alphen aan den Rijn naar Zoetermeer langs de akkerranden van het Bentwoud struinen, totdat je aansluiting vindt bij het wandelnetwerk Delfland. Daar zijn 40 ommetjes die zo'n 10 jaar geleden samen met de Midden Delfland Vereniging zijn bedacht. Al die wandelingen in deze streek zijn geactualiseerd en bijgewerkt. Verder zijn een vuistvol nieuwe dagwandelingen ontworpen, die het achtste lustrum van de Midden Delfland Vereniging dit jaar kracht bijzetten. Steek de Nieuwe Waterweg over – met de pont van Maassluis naar Rozenburg – en je geniet op Voorne Putten en Goeree Overflakke van de nieuwe wandelnetwerken, waarvoor TeVoet in de klankbordgroep

deelnam. Het netwerk van de Hoekse Waard wordt dit jaar uitgevoerd.

Aan de overzijde van de Dordtse Kil is de dijkversterking van het Eiland van Dordt grotendeels klaar. Nu moeten de dijken nog toegankelijk worden voor wandelaars, dat is een zaak van lange adem waar we nog aan werken. Als je de Merwede oversteeft, kom je via de Toeristische Overstappunten van Oud-Alblas en Alblasterdam, waar we de wandelroutes hebben herzien, bij het vorige maand geopende wandelnetwerk Alblasterwaard Vijfherenlanden, dat zich tot aan Vianen uitstrekt. Bij het uitdenken van zo'n netwerk brengt TeVoet lokale kennis in: waar bevinden zich kades of waar kan een bruggetje twee doodlopende stukken verbinden. Lange-afstandspaden zoals het Grote Rivierenpad en het Pelgrimspad krijgen natuurlijk ook een plaats in zo'n netwerk, maar je staat ervan versteld hoeveel wandelbare polder er nog meer is. Dat geldt ook voor de Krimpenerwaard, waar een vijftal ponten over de Lek je naartoe brengen. In deze misschien wel mooiste polder van Nederland werken we samen met andere partijen om de mooiste wandelroute vast te stellen.

Lopen langs de waterkant

Al die rivieren in de Zuid-Hollandse delta kunnen lastige barrières zijn, maar het wandelen erlangs hoeft bepaald geen straf te zijn. Vanaf IJsselstein loopt

een pad langs de Hollandse IJssel naar Gouda, door pareltjes als Oudewater en Hekendorp. Niet alleen het landschap verandert, ook de rivier wordt groter en de dijk hoger. Dat pad doortrekken naar de monding in Krimpen aan den IJssel is een project waar TeVoet nu bij betrokken is. Ten noorden van onze IJssel is het netwerk Gouwe Wiericke het afgelopen jaar tot stand gekomen, en ook hier was TeVoet bij. De Wiericke was niet alleen een belangrijke schakel in de Hollandse Waterlinie – tussen Hollandse IJssel en de Rijn – hij vormt ook de grens tussen huidige waterschappen. Die waren vroeger huiverig om wandelaars op hun dijken toe te laten, maar om zich meer bekendheid te geven, omarmen de meeste waterschappen tegenwoordig de wandelaar.

Overleg blijft nodig

Al die wandelnetwerken – die van de Rijn- en Veenstreek, de Duin- en Bollenstreek en rond Voorschoten en Wassenaar maken het rondje compleet – moeten ook in de toekomst van goede kwaliteit blijven, anders is de investering weggegooid geld. Maar de zekerheid van toekomstige financiering is er niet, want daarvoor moet het geld komen van zogenaamde 'landschapstafels', die over groen en recreatie in de provincie gaan. De wandelbelangen kunnen daar het onderspit delven. Om te voorkomen dat een onverhard pad in een asfaltfietspad verandert, overleggen we geregeld met de provincie in een fiets-wandeloeverleg. Als al bij de plannenmakerij de wandelbelangen meespelen, hoeft het weinig extra te kosten bij de aanleg van een fietspad een apart pad voor wandelaars te maken, da's ook voor de fietser prettiger. We ontmoeten bij de Zuid-Hollandse ambtenaren een open houding en een oog voor de wandelaar, wat zo'n overleg plezierig en constructief maakt.

Tot slot werd het Nationaal Park Hollandse Duinen (van Hoek van Holland tot Hillegom) tot een van de mooiste landschappen van Nederland gekozen. Niet de prestatie van TeVoet, wel het pronkjuweel van een provincie waar je overal kunt wandelen.

Wandelcafé Arnhem

Wandelcafé Arnhem, een initiatief van TeVoet, Nivon en Molenplaats Sonsbeek, werd voor het eerst gehouden op 6 april 1997, en heeft 20 jaar lang een interessant en plezierig programma rond wandelen georganiseerd. De laatste jaren waren er afwisselend korte wandelingen, vanaf Molenplaats Sonsbeek, voorafgegaan door een inleiding, en langere wandelingen vanaf een bushalte of station in de buurt.

Het aantal deelnemers aan vooral de langere wandelingen is in 2015 en 2016 sterk teruggelopen, zodanig dat het niet meer opweegt tegen de moeite van voorbereiding en begeleiding. Bovendien zijn er bij TeVoet en Nivon te weinig begeleiders beschikbaar. De drie organisatoren hebben daarom gezamenlijk besloten om het Wandelcafé Arnhem in de huidige vorm te beëindigen.

Molenplaats Sonsbeek heeft te kennen gegeven het Wandelcafé Arnhem te willen voortzetten in het kader van een breder programma over natuur en cultuur in en rond Arnhem.

Het Wandelcafé Arnhem zal in 2017 plaats vinden op 26 maart, 30 april, 24 september, 29 oktober en 26 november,

altijd de laatste zondag van de maand, aanvang 10.00 uur. Plaats: Molenplaats Sonsbeek, Zijpendaalseweg 24A te Arnhem. De afstand van de wandelingen zal ongeveer 10 á 15 km zijn. Voor verdere informatie over het programma zie de website van Molenplaats Sonsbeek, www.molenplaatssonsbeek.nl.

Een bericht met gemengde gevoelens. Jammer dat het in de tot nu toe gehanteerde formule voorbij is. Maar vooral ook een heel goed gevoel over de vele mooie, boeiende presentaties en wandelingen die we hebben geboden en de vele aardige mensen die we daarbij hebben ontmoet. We zijn blij dat Molenplaats Sonsbeek het Wandelcafé Arnhem voortzet en wensen hun veel succes. We hopen dat TeVoeters ook het nieuwe

Wandelcafé Arnhem weten te vinden.

Annechien Saak en Jan Altena

Dankwoord

Van deze gelegenheid wil ik gebruik maken om Jan Altena heel hartelijk te bedanken voor het initiatief, de opzet en begeleiding van het Wandelcafé Arnhem. Vanaf het begin was hij er vrijwel altijd bij, bedacht de wandelingen, benaderde inleiders, en leidde de wandelingen op bijzonder prettige en hartelijke wijze. Dus Jan, namens de vele deelnemers, bedankt voor twintig jaar Wandelcafé Arnhem!

Annechien Saak

Heemstede, Laantje van Alverna/ spoorwegovergang

Op dit front lijkt sinds medio oktober 2016 enige rust gekomen. Eind september besloot de gemeenteraad definitief om de openbaarheid van de overgang niet op te heffen. Onder druk van een gang naar de rechter door Fietsersbond

en Wandelnet haalden bewoners het door hen geplaatst hek weg. 10 oktober outilleerde Prorail de overgang naar onze visie naar behoren, met klaphekken, kruisen en waarschuwborden. De overgang is momenteel dus toegan-

kelijk en ook het laantje. Of alle donkere wolken nu zijn verdwenen is niet zeker. De laanbewoners dreigden de openbaarheid van het laantje buiten de overgang aan te zullen vechten.

Pontjesnieuws

Pontje Lage Zwaluwe-Biesbosch

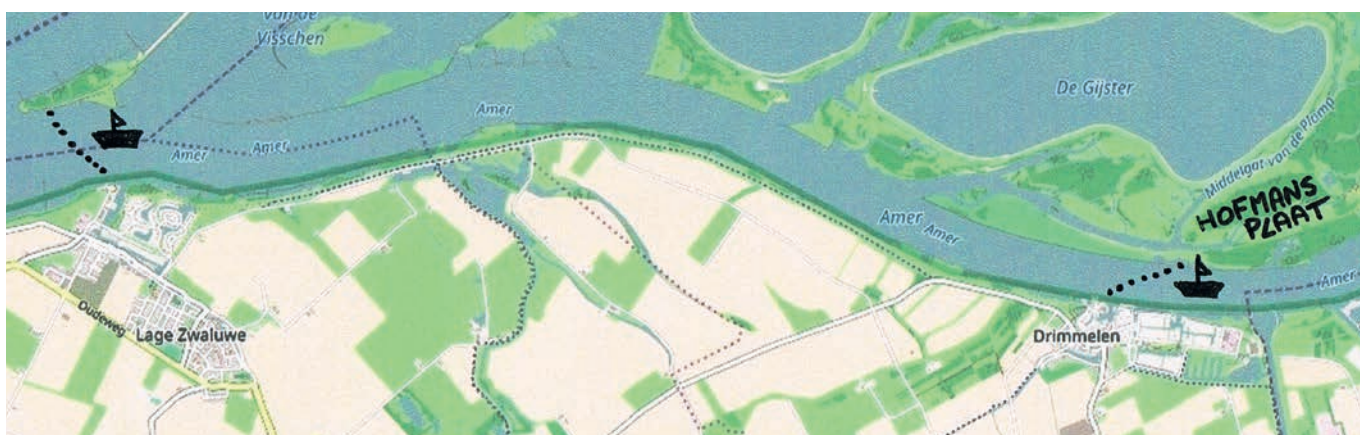
Het zit al een tijdje in de pijplijn. In 2013 is op de eerste augustus er al een keer proefgevaaren. Maar nu lijkt het er toch wel van te gaan komen.

De gemeente Drimmelen, waarin Lage Zwaluwe is gelegen, is voornemens een pontje in de vaart te brengen tussen Lage Zwaluwe en de Biesbosch. De gemeenteraad heeft 158.000 euro vrijgemaakt. In de laatste week van december 2016 is er een aanbesteding uitgeschreven, waarin een exploitant wordt

gezocht. De exploitant zal 110.000 euro krijgen, en daaruit moet worden betaald het beschikbaar stellen van een pontje, het personeel en de verdere exploitatiekosten. De rest van het bedrag is bestemd voor nog wat andere kosten.

Als het goed is, zal het pontje in de loop van 2017 gaan varen. Men wil varen van mei t/m september. Tot zover uit de nieuwsbrief van Vrienden van de Voetveren.

Dit levert voor de wandelaar mogelijk weer nieuwe mogelijkheden van een doorgaande route op, waar je vanaf de overkant van Kop van het Land helemaal naar het zuiden zou kunnen lopen tot de Anna Jacominaplaat, waar je dan naar Lage Zwaluwe zou kunnen worden overgezet. Zie ook het artikel in het december 2014 nummer van Lopend Vuur, Nieuwe Wandelpaden in de Brabantse Biesbosch van de hand van Michiel van Mourik Broekman.

Wandelen op de Hofmansplaat

Via wandelenindebiesbosch.nl kan je een wandeltocht boeken op de Hofmansplaat waar je vanuit Drimmelen wordt afgezet en weer wordt opgehaald. Reserveren hiervoor is noodzakelijk.

De wandelaar krijgt een kaart mee om op te lopen. Met de schipper wordt afgesproken hoe laat je weer wordt opgehaald. Zie ook op het kaartje waar het pontje vaart.

Niet teveel mensen op de pont

Bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten nabij Sint-Jans klooster is een wandeling uitgezet door de natuur (het laarzenpad). In dat pad zijn drie trekpontjes te vinden. Deze zijn geschikt voor enkele mensen, er staat een bordje bij. Toch gebeurde het op Tweede Kerstdag 2016 dat er teveel mensen gelijktijdig met het pontje mee wilden gaan. Daar is het pontje niet voor bedoeld. Halverwege sloeg het pontje om zodat de passagiers in het water belandden. Gelukkig is het er niet diep, het bleef bij een nat pak voor de ongelukkige passagiers. Het pontje is na het gebeuren omgeslagen en ligt onderste boven in het water. Volgens de beheerder moet er een kraantje bij komen, en zal het enkele weken duren voordat het pontje weer te gebruiken is.
Bron: nieuwsbrief Vrienden van de Voetveren

OM TE LOPEN

Een kaartje van de ZHL wandeling in openstreetmap is hier toegevoegd. Zoals gebruikelijk is groen onverhard en rood verhard op het kaartje. De parkeerplaats P is te bereiken via de Veldweg of via de Driemolensweg. Met het openbaar vervoer B kan de route worden bereikt met lijn 90 van Arriva uit Utrecht en Rotterdam. Uitstappen bij Sluis op de dijk. Horeca is te vinden in Ameide en Lexmond.

Luistenbuul aangekocht door Zuid-Hollands Landschap

Dankzij veel giften van beschermers/donateurs van het Zuid-Hollands Landschap en andere schenkers, kan het Zuid-Hollands Landschap het gebied in de uiterwaarden ten noord oosten van Sluis (bij Ameide) aankopen. Het Zuid- Hollands Landschap (ZHL) had hier al veel gronden in bezit, maar er ontbrak nog een deel om een aaneengesloten gebied te krijgen.

Het gebied

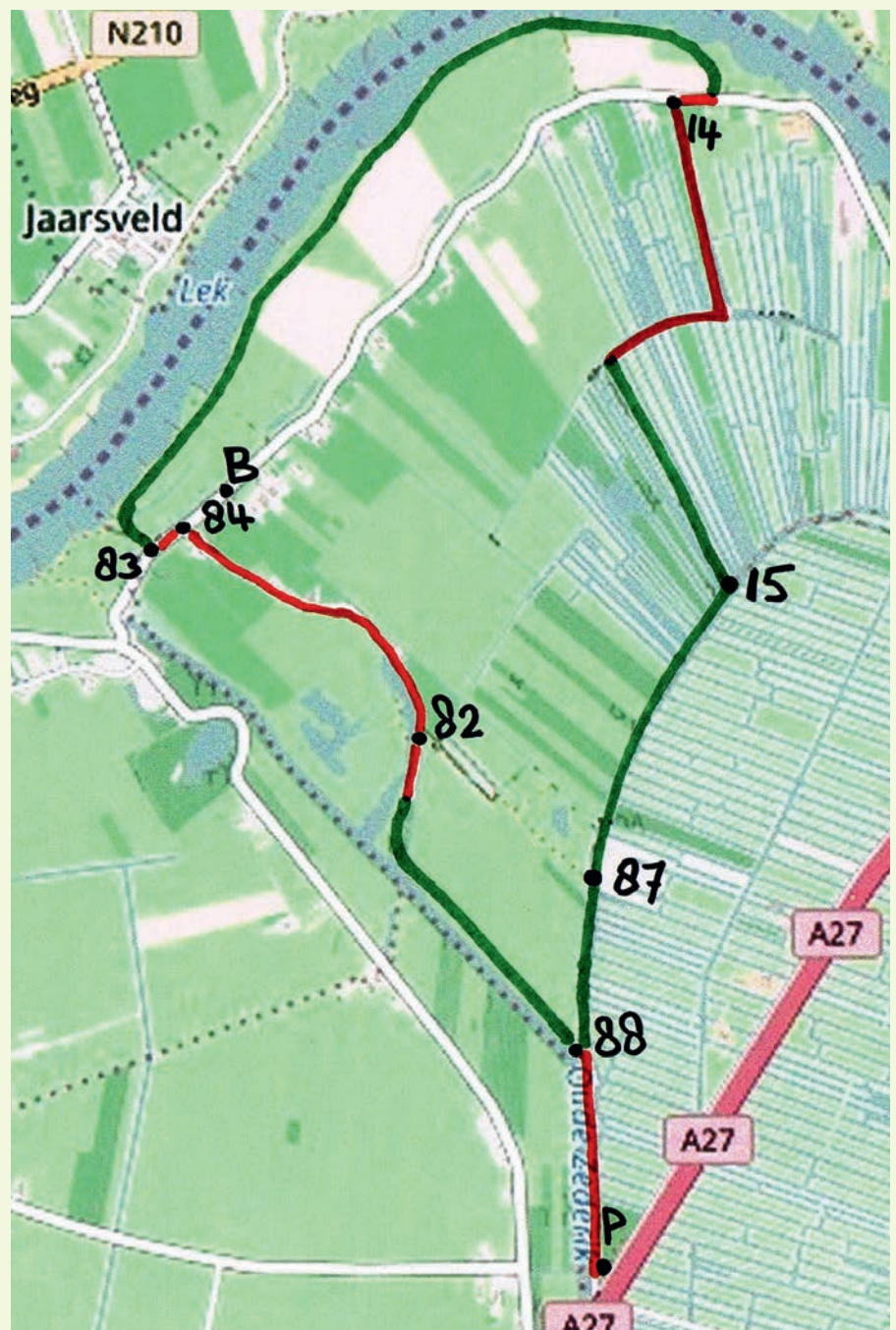
Het terrein kenmerkt zich door rivierduinen- en uiterwaard begroeiing. Er komen planten voor als kleine pimperl, veldsalie, akkerhoornbloem, grote tijm. Vooral tot eind juni staan deze volop in bloei. Ook staan er een aantal meidoornhagen. Bij hoogwater kan het gebied overstromen, hoewel er een zomerdijk is die de eerste waterstijging zal opvangen. Een deel van de begroeiing wordt periodiek verwijderd om de doorstroming bij hoogwater te vergroten.

Wandelen

Door het gebied was al eerder een struinroute uitgezet. Daaraan werd weinig publiciteit gegeven, omdat nog niet alle gronden in bezit waren en er voor kleine stukjes grond over toen nog particulier terrein werd gelopen. Nu is de route door de uiterwaarden te belopen. Het is wel echt struinen, dus er zijn geen routepaaltjes in het veld aangebracht. Ook moet er af en toe over of onder prikkeldraad worden gegaan en je soms dichtbij de rivier en soms wat verder weg van de rivier moet struinen om je weg te vinden. Vanaf de site van ZHL kan de wandelroute gratis worden gedownload via ww.zhl.nl/struinroute-luistenbuul. Deze route loopt voor een deel door de terreinen van ZHL bij de Zouwe Boezem, wel bekend door de broedplaatsen van purperreiger en zwarte stern. Je kan de struinroute ook gebruiken als je richting Ameide of Lexmond wilt lopen. Tussen Sluis en Ameide wordt er nog in de loop van dit jaar een struinroute aangelegd door de Stichting Groene Hart. Hiervoor moeten nog een aantal stapstenen worden geplaatst in een kreek, zodat deze op deze manier kan worden overbrugd. Hierdoor wordt het nog aantrekkelijker om hier te wandelen, omdat je op dit

stuk de bij tijd en wijle drukke dijk kunt vermijden. De dijk vervult hier de functie

van doorgaande route, omdat een weg parallel verder landinwaarts ontbreekt.

LOPEND VUUR

ROUTE

Rondwandeling Zuidvelde

Boerderij in Zuidvelde

De route

De wandeling is zeer gevarieerd, weilanden, langs het Esmeer en Fochteloërveen, door het gevangenisdorp Veenhuizen met zijn historie en daarna door het beekdal van de Slokkert. Dit beekdal is in handen gekomen van Natuurmonumenten, die het riviertje weer zijn oude loop wil geven. Bij de Slokkert kan het drassig zijn, zorg eventueel voor een handdoek of hoge schoenen. Het beekdal was voor mij wel een hoogtepunt van de wandeling door zijn fraaie omgeving, dus laat dit niet schieten! Het Fochteloërveen is de laatste jaren sterk uitgebreid qua natuur gebieden in verband met de komst van broedende kraanvogels. Dit heeft wel tot gevolg dat bepaalde paden afgesloten zijn. Een topografische kaart geeft vaak nog oude informatie, respectievelijk geeft geen

informatie of een pad (nog) toegankelijk is, geadviseerd wordt om dus een beschreven route te nemen of in ieder geval extra tijd te nemen als je onvoorbereid zelf een route wilt vinden. In juni zagen we lepelaars, roodborstpuiten en geelgorzen. We hoorden o.a. rietgorzen, leeuweriken en uiteraard ook de geelgors met de 5e van Beethoven.

Routebeschrijving

Vanaf de bushalte Zuidvelde (ook een TOP aanwezig) loop je richting de Brink. Neem de eerste weg rechts, de Brink aan je rechterkant, naar de Schaapskooi. De weg buigt naar links en wordt onverhard. Bij T splitsing linksaf, verharde weg in. Na 150 meter rechtsaf, zandweg in. Negeer een zandweg naar links. Op T splitsing linksaf, fietspad met onverharde weg. Ga na ongeveer 200 meter rechts-

af een graspad tussen de weilanden door, het pad buigt vrij snel naar rechts. Bij een onduidelijke splitsing links aanhouden. Doorlopen tot asfaltweg langs het kanaal. Daar linksaf en na ongeveer 100 meter de brug over naar de andere kant van de Kolonievart.

Hier rechtsaf, je loopt aan de andere kant terug. Na 200 meter linksaf een mooie beukenlaan in. Volg deze beukenlaan. Als deze zandweg een scherpe bocht naar rechts maakt, neem je een paadje licht omhoog richting het Esmeer. Bij het meer rechtsaf, volg het pad tot een picknicktafel. Dan kom je weer op de zandweg, die je eerder verlaten hebt. Volg deze zandweg tot je op een viersprong komt voor een afrastering. Je volgt nu de weg langs de afrastering. De afrastering gaat voor het bos naar links. Je vervolgt de weg het bos in, grasweg wordt onduidelijker. Steeds rechtdoor (je loopt door een lariks bos). Op duidelijke kruising (de weg rechtdoor is onduidelijk), ga je rechtsaf. Je komt uit op een duidelijke zandweg. Hier linksaf. Op T kruising kan je linksaf naar een kijkhut over het veen gaan. De route gaat rechtsaf, zandweg met fietspad. Links nieuwe natuur. Aan het eind linksaf fietspad weer langs de Kolonievart.

Blijf rechtdoor lopen, het fietspad gaat over in een schelpenpad (het andere fietspad buigt naar rechts) en buigt direct naar links. De ophaalbrug over en daarna rechtsaf. Het water aan je rechterhand blijven volgen langs de kolk. Met de bocht mee naar links langs de sluis lopen.

Wollegras in bloei

OM TE LOPEN

De route is ongeveer 22 kilometer lang, waarvan ongeveer 90 % onverhard. Zuidvelde is per bus te bereiken vanuit Assen. In Zuidvelde is ook een TOP voor automobilisten. Horeca is te vinden in Veenhuizen. In Westervelde is een fraai overnachtingsadres. Ook in Veenhuizen en in het nabijgelegen Norg kan je overnachten.

Wandelen langs het Esmeer

Je loopt door een open stuk land en dan weer het bos in. Het fietspad komt bij de Schaaphokswijkbrug. De brug over en volg de sloot aan je linkerhand door het Bankenbos tot aan de picknicktafel. Fietspad oversteken, nu met de sloot aan je rechterhand. Waar de weg een bocht naar links maakt, ga je rechts een houten loopbrug over. Linksaf, volg het pad met de sloot aan je linkerhand, ga een bruggetje over. Aan het eind kom je bij een stuw uit bij een T splitsing. Hier rechtsaf richting een wit huisje. Steek via de brug de Kolonievvaart over. Loop het dorp Veenhuizen in. Na de koepelkerk zie je twee betonnen toilethuisjes. Hier linksaf, achter de toilethuisjes, pad door het bos gaan volgen. Rechts aanhouden, de bosrand aan je rechterhand. Aan het einde vóór voetbalvelden rechtsaf, daarna zandweg met fietspad

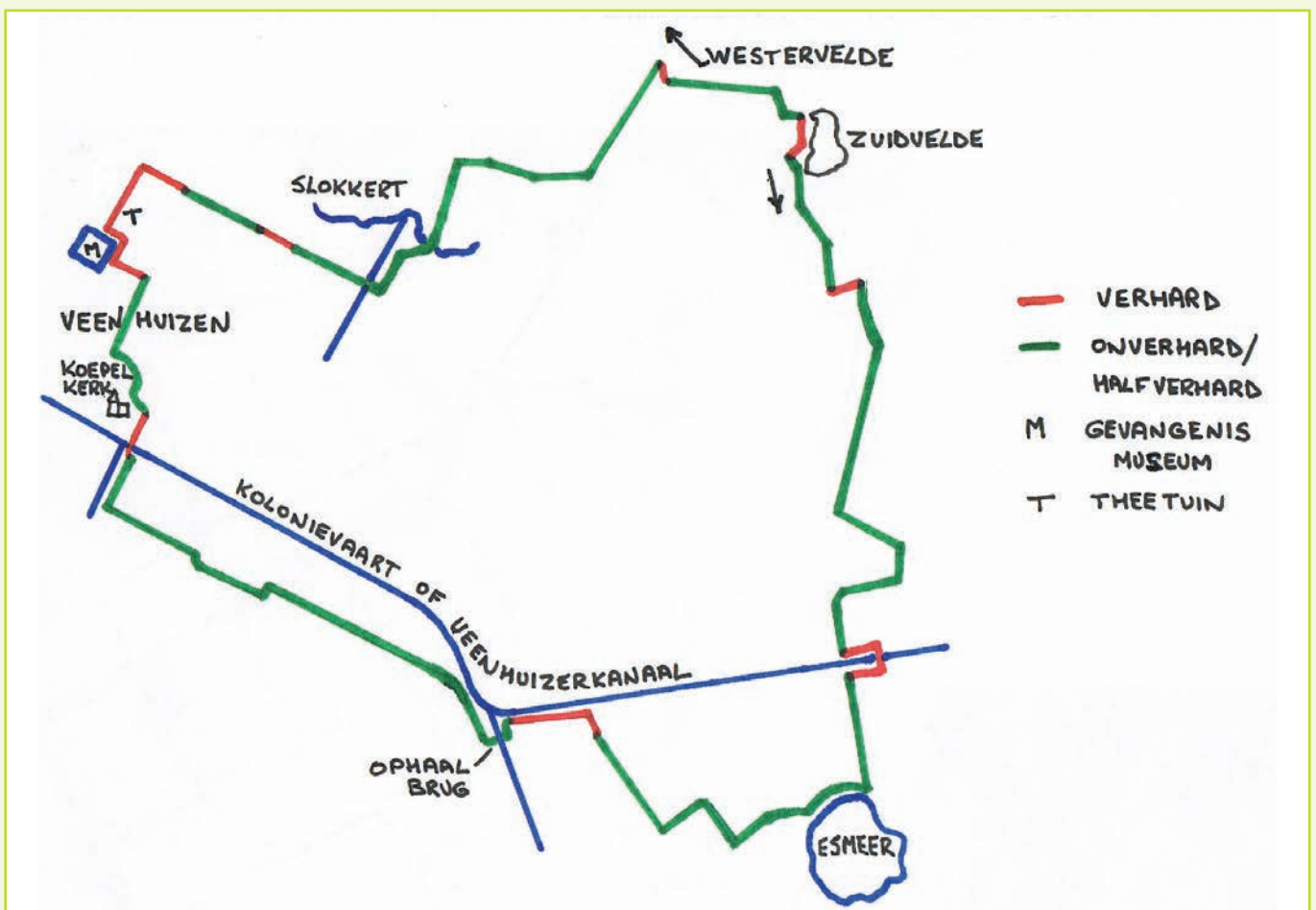
oversteken. Nu steeds rechtdoor, tot aan T kruising. Hier linksaf, dit is de Meidoornlaan. Op T kruising rechtsaf de Hospitaallaan in. De weg maakt een bocht om het Gevangenis museum heen en gaat dan weer naar rechts.

Theetuin voor verpozing

Rechts vind je in de zomer een leuke theetuin. Op viersprong rechtsaf, verharde weg, wordt zandweg. Daarna weer even verhard tot de begraafplaats, waarna hij weer onverhard wordt. Je komt bij een kruising met een brede sloot. Ga hier overheen en dan linksaf, houd de brede sloot dus aan je linkerhand. Doorlopen tot afrastering. Hiervoor rechtsaf klein paadje in. Steeds de afrastering aan je linkerhand houden, tot je bij een overstapje komt. Deze overgaan, rechts aanhouden, even later een plank overgaan. Dan rechtdoor een vaag

karrenspoor door het gras in noordelijke richting volgen.

Af en toe vind je nog de markering van het Drenthe pad, wat hier vroeger liep. Het kan hier behoorlijk nat zijn, maar het is een zeer fraai beekdal van de Slokkert. Het pad wordt later duidelijker en droger. Aan het eind ga je bij een T splitsing rechtsaf een zandpad op. Daar waar het pad in een klinkerweg overgaat, ga je linksaf een bospad in. Aan het eind bij een T splitsing rechtsaf en naar de Hoofdweg van Westervelde. Deze oversteken en rechtsaf, schelpenpad. Dit schelpenpad buigt naar links. Nu rechtdoor richting Zuidvelde. Bij paddenstoel 21552 richting Veenhuizen gaan. Daarna bij paddenstoel 21605 linksaf naar de grote weg. Je bent nu weer bij je uitgangspunt.

LOPEND VUUR

ROUTE

Wandeling Eijsden – Slenaken

Karakteristieke holle weg in Limburg

Van Maas naar Gulp

De wandeling voert je vanaf het Maasdal, door het Voerdal en over de heuvels naar het dal van de Gulp. Er wordt gebruik gemaakt van het wandelroutenetwerk van de Voerstreek. Daarnaast worden er delen van het Krijtlandpad genomen. Daarnaast zijn er vele lokale ommetjes die met gekleurde paaltjes zijn gemarkeerd. Een deel van de route loopt door België. Een tocht die je het hele jaar kan lopen, de aanwezigheid van horeca op meerdere plaatsen biedt ook mogelijkheden bij koudere dagen.

Routebeschrijving

Vanaf het station Eijsden richting de overweg lopen. Linksaf gaan en meteen weer linksaf de Kapelkesstraat in. In de Kapelkesstraat zie je verderop een paal met bordje richting knooppunt 06 van het wandelroutenetwerk Voeren. Je gaat voor de eerste keer over het riviertje de Voer. De Voer mondt verderop uit in de Maas.

Bij knooppunt 06 ga je linksaf een onverharde weg in. Je gaat de spoorlijn Eijsden – Visé over, weg buigt naar rechts en gaat onder de autoweg A2 door en linksaf.

Langs de autoweg lopen, waarna de weg ervan af gaat. Je loopt richting knp 07 en knp 09. Je komt in Withuis uit. De asfaltweg oversteken en asfaltweg Meschermolen in. Bij knp 09 ben je in Mesch. Nu naar knp 10 gaan, bij knp 10 naar 12 gaan, Kerkplein. Weer over de Voer gaan en van 12 naar 13 gaan, Klokestraat. Richting 14 omhoog gaan, wordt onverhard na den Dries en holle weg.

België in

Van knp 14 naar 15. Je gaat de grens over (grenspaal 29). Van knp 15 naar 16, 18, 20,21 richting knp 38. Let op je verlaat vóór knp 38 het wandelroutenetwerk! Onverhard wordt betonweg. Waar rood en blauw paaltje staat (en informatiebord van Natuurmonumenten), rechtsaf omhoog onverharde weg (met bord Natuurmonumenten Horstergrub). Je verlaat hier dus het wandelroutenetwerk, voordat je knooppuntpaal 38 hebt bereikt!

Je gaat de hoogvlakte op. Op asfaltweg linksaf (groen/blauw/rode paaltjes). Je passeert weer de grens (grenspaal 23). Je komt weer op het wandelroutenetwerk. Bij knp 37 rechtdoor richting 53. Let op na een honderd meter, rechtsaf, richting knp 53. Je loopt op een smal

pad, dat op een weide uitkomt. Nu door verschillende weides, omzoomd met (o.a. meidoorn-)hagen naar beneden af dalen. Onderaan ga je door een tourniquet (stegelke) en komt op onverharde weg. Op T splitsing, rechtsaf, asfaltweg richting Noorbeek richting knp 53.

Bij huisnummer 15 linksaf, stijgende asfaltweg (je verlaat weer het wandelroutenetwerk, voordat je de knooppuntpaal hebt bereikt!).

Na een tiental meters wordt de weg onverhard. Op T splitsing linksaf (geel/rode markering en groen/bruine paaltjes). Tourniquet door en dan bij volgende tourniquet aan rechterhand deze in gaan. Je loopt nu door een dal over verschillende weides, omzoomd door hagen. Bij een heg dwars op het dal en een tourniquet aan je rechterhand en

Hoogstamfruit boomgaard

OM TE LOPEN

De route is 19 kilometer lang. Horeca is o.a. te vinden in Mesch, Terlinden (aardbeienboerderij), Beutenaken en Slenaken. Eijsden is per trein (of bus) uit Maastricht te bereiken. Vanuit Slenaken gaat de bus terug naar Maastricht of naar Gulpen. De route is het gehele jaar te belopen. Honden zijn niet overal toegestaan. Bij de wandeling die we in maart liepen, zagen we de eerste annemoontjes in bloei, naast speenkruid. De route is ongeveer 75 % onverhard. De paden kunnen modderig en nat zijn na een regendag. Gebruik van een wandelstok kan dan handig zijn. O.a. een kaart van het wandelroutenetwerk Voeren kan handig zijn ter oriëntatie. De kaart is gemaakt met behulp van opentopo "Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl. Groen is onverhard, rood is verhard.

Afzink naar Noorbeek in landgoed Altenbroek

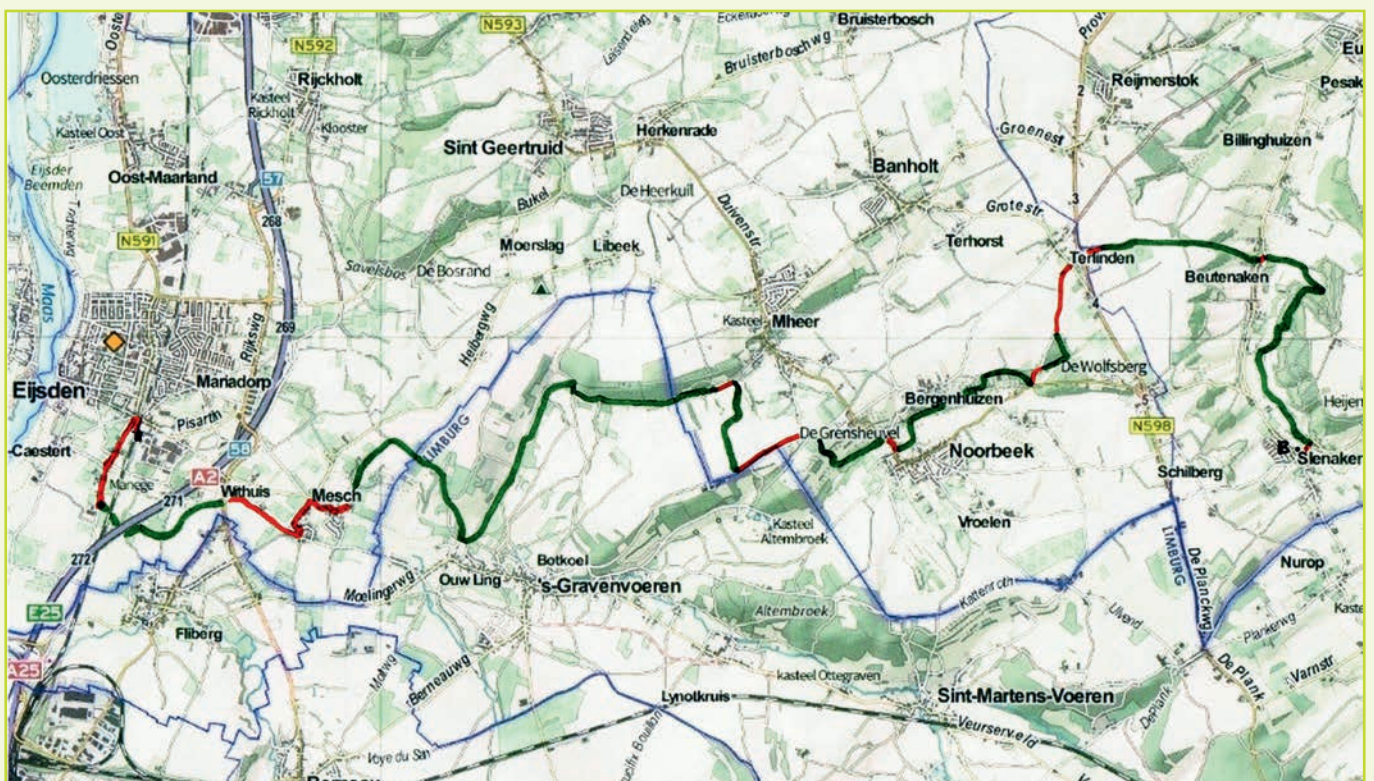
een paaltje met gele route, ga je achter de heg links omhoog door het weiland. Je verlaat het weiland en gaat op een hol weggetje/paadje verder omhoog. Boven angekommen ga je rechtsaf een aardenweg in (je verlaat de gele route!). Na een kruisbeeld ga je weer dalen en buigt de weg naar rechts. Bijna beneden ga je op T splitsing linksaf, asfaltweg omhoog. Dan als je verder omhoog loopt, zie je rechts een opening tussen weide en bosjes. Deze ingaan, na 10 meter zie je een bordje opengesteld. Dit graspad volgen. Op viersprong linksaf, weer bordje opengesteld. Een grasweg omhoog. Boven gekomen, kom je weer op de asfaltweg uit, die je eerder verlaten hebt.

Hier rechtsaf, asfaltweg volgen.

Terlinden in

Je loopt Terlinden in. Op T splitsing linksaf, asfaltweg. Eerste weg rechts nemen Karsvelderweg. Drukke weg oversteken. De weg blijft Karsvelderweg heten en wordt onverhard. Op viersprong rechtdoor. Je gaat even later weer dalen. Beneden op T splitsing linksaf, asfaltweg en daarna eerste weg rechtsaf (je bent in Beutenaken). Brug over de Gulp over en dan rechtdoor langs de Gulp. De Gulp gaat naar rechts, je gaat rechtdoor omhoog langs holle weg. Waar blauwe route rechtdoor gaat op Y splitsing rechtsaf (mountain bike teken),

later zie je ook geel paaltje. Het pad gaat door weilanden. Als je het bos weer ingaat, op viersprong rechtsaf (bord SBB). Brede onverharde weg volgen (klein pad rechtdoor negeren). Op viersprong rechtdoor. Vóór een weiland op een T splitsing rechtsaf naar beneden (geel/rode markering en groen paaltjes route volgen). Beneden vóór de Gulp linksaf tourniquet door en dan over de weilanden geel/rode markering volgen. Je houdt de Gulp aan je rechterhand en komt in Slenaken uit. Op de asfaltweg rechtsaf. Even verderop vind je de bushalte richting Maastricht of Gulpen.

Tiengemeten ook wandelend goed te genieten

Tiengemeten is omgevormd tot een natuureiland en in beheer bij Natuurmonumenten. Het eiland ligt in het Haringvliet en is van Nieuwendijk vanuit de Hoekse Waard te bereiken.

Lopen door een zee van gulden roede

Nieuw in 2106 was dat één keer in de week van zowel Dordrecht als Rotterdam in het vakantieseizoen de Waterbus een dienst op Tiengemeten onderhield. 's Ochtends heen en 's middags terug. Een vaartocht van rond de 1½ uur over de grote waters en rivieren in de Hollandse delta. Waarschijnlijk wordt de proef dit jaar voortgezet, de passagiersaantallen waren op mooie dagen zeer hoog. Kijk voor informatie op de website van de Waterbus www.waterbus.nl Hoewel in de reclame uitingen vooral op fietsen wordt ingezet (er zijn fietsen bij het bezoekerscentrum te huur) is het ook goed wandelen.

Route naar de westkant

TeVoet ging mee met de waterbus en liep de blauwe route en de gele route van het eiland. Dat komt neer op ongeveer 12 kilometer. Je loopt naar de westpunt van het eiland. Daar kan je een rondje maken buitendijks. De kreken worden overbrugd door houten plankieren. Op een vliedberg, gemaakt voor het vee als het buitendijkse deel overstroomt, kan je een rustpauze inlassen.

Je loopt dan weer een stukje dezelfde route terug en pakt daarna de gele route op, die je weer terugbrengt naar de veeraanlegsteiger en naar o.a. het

OM TE LOPEN

Na aankomst van de boot volg je de asfaltweg naar rechts en pik je de blauwe route op. Hier kan je boven op de grasdijk gaan lopen. Hierdoor heb je een beter zicht dan vanaf de weg die onderlangs loopt en daardoor hinderen de fietsers en de wandelaars elkaar niet. Als je de gele route oppakt, loop je eerst over een brede grasstrook. Fietsers en wandelaars hebben ook hier de ruimte. Alleen het laatste stukje naar het veer, loop je over een klinkerweg en hoor je nogal eens een fietsbel achter je rinkelen.

De gelopen route is ongeveer 12 kilometer lang en grotendeels onverhard. Het oostelijk deel van het eiland heeft nogal eens last van vliegen, dazen e.d. Als er wind staat, heb je hier het minste last van.

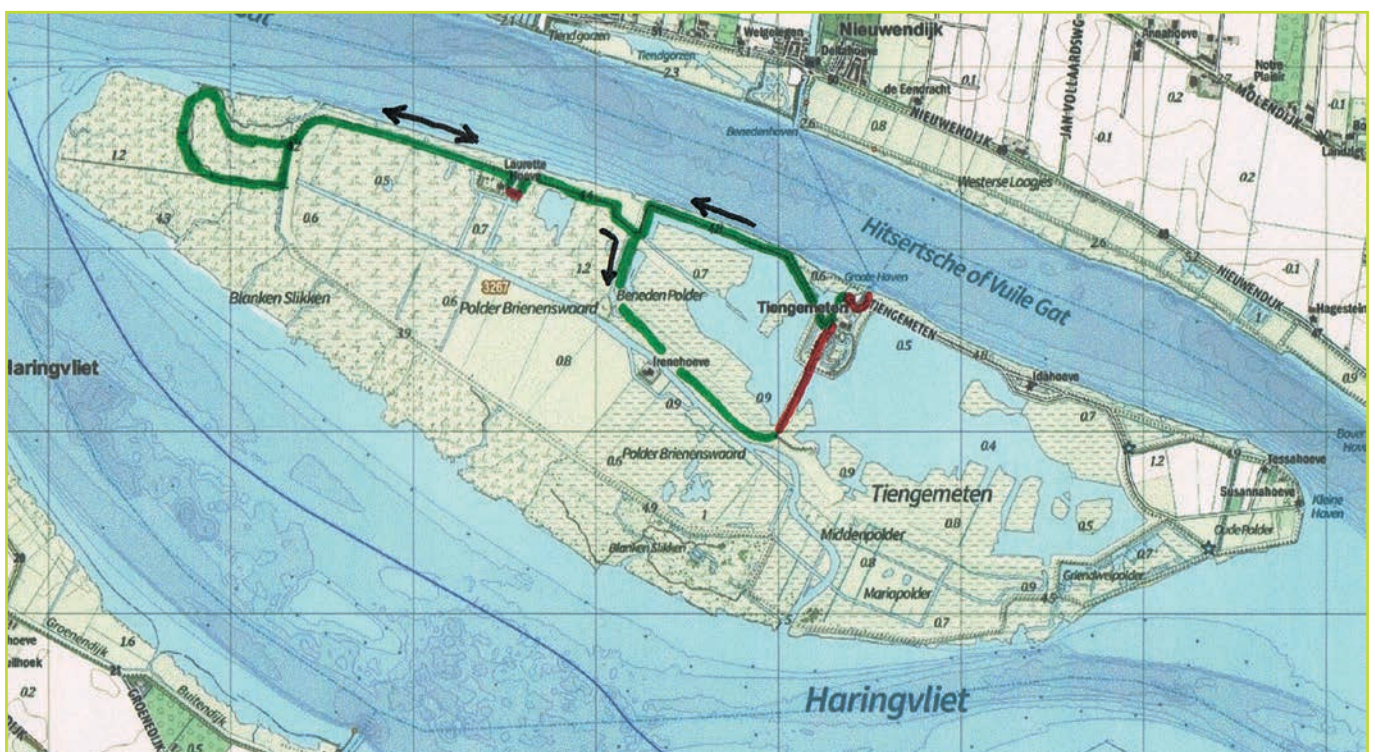
Horeca is aanwezig op het eiland bij het veer en aan de oostkant. Het kaartje is gemaakt met openstreetmap.

bezoekerscentrum van Natuurmonumenten.

Het was in augustus een zee van gele bloemen van de gulden roede (Vincent van Gogh zou er jaloers van worden), daarnaast kattenkruid, watermunt.

Schotse hooglanders stonden loom in het water.

Het vogelleven speelt zich meer rond de gele en rode route af, hier zijn delen aanwezig met kale slikplaten, die veel vogels aantrekken. Toch zagen we op het westelijk deel kleine - en grote zilverreiger, puttertjes op de distels e.d.

Koornwaard weer hele week te belopen

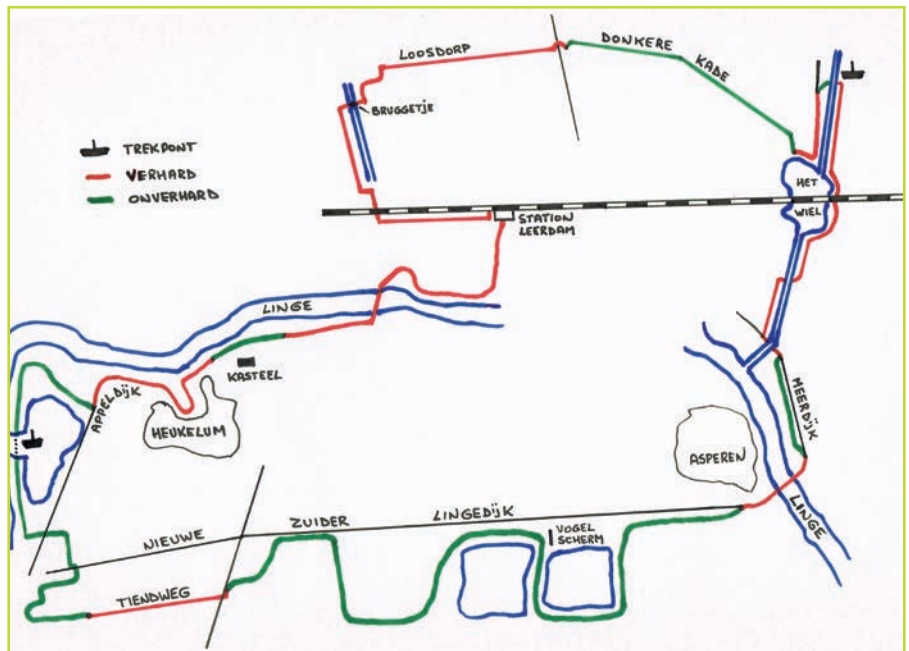
De afgelopen jaren is de ontgrindingsplas in de Koornwaard die ten westen van Heukelum ligt, ondieper gemaakt met slib dat door de verdieping van de Linge een plek moest krijgen. Doordat de oude ontgrindingsplas nu ondieper is geworden, wordt het bodem- en waterleven in de plas verbeterd, beter gezegd krijgt het weer een kans.

Om het slib in te brengen, is er een opening gemaakt naar de Linge, waardoor de doorgaande wandelroute was onderbroken. In de weekenden kon tijdelijk van een trekpuntje gebruik gemaakt worden.

Na afronding van de werkzaamheden is de opening naar de Linge gebleven en kan deze opening nu via een robuuster

Trekpuntje in de geul naar de Linge toe

trekpuntje worden overbrugd. Het kost wel de nodige kracht om naar de overkant te komen, de ketting sleept nogal door het water. Staatsbosbeheer kijkt nog of hier iets aan te doen is.

Het beschreven 'rondje Leerdam' onder wandelroutes leden op de website is nu weer gewoon te belopen. Ter oriëntatie is het kaartje van deze wandeling hier

opgenomen. Ook de eerder in Lopend Vuur gepubliceerde wandeling van de koepelkerk in Arkel naar Leerdam maakt gebruik van het gedeelte door de Koornwaard.

In de zomer loop je door een veld van watermunt wat een heerlijke geur oplevert.

Rien van den Berg

Struinen en Vorsen

Struinen en Vorsen heeft maar liefst 21 thematische wandelroutes langs meer dan 55 Struin- en Vorspunten uitgezet. Struinpunten zijn locaties waar voor jong en oud iets te beleven is; kaasboerderijbezoek, leuke workshops, terrasjes, vaartochten, je eigen ijsje maken, musea, stadswandelingen, landelijk overnachten e.d. Vorspunten zijn punten op de route die verbonden zijn met een streekverhaal over natuur, landschap of erfgoed.

Voor de kleintjes zijn routes uitgezet van circa 5 km zoals 't Koekeloerenpad en 't Baggerlaarzenpad. Voor de echte natuurstruiners zijn tochten uitgezet van 20 tot zelfs 50 km; de Ruige Natuur Route en Zwerven door de Waard. Ook zijn er

prachtige wandelingen uitgezet voor op een mooie zondagmiddag van 10 tot 15 km lang zoals 't Polderpassiepad, de Goudse Uitwaai Route of Smokkelroute Koeneschans.

De routes zijn smartphone proof, voorzien van GPS- en QR-codes, wandelknooppunten en uitprintbare routebeschrijvingen. De wandelroutes zijn onderdeel van het provinciebrede Wandelroutenetwerk Zuid-Holland.

De wandelroutekaart is verkrijgbaar bij de VVV Gouda, VVV Alphen, VVV Boskoop, VVV Schoonhoven en bij de diverse Struinpunten op de kaart, en is te downloaden via www.struinenenvorsen.nl/downloads.

Het is niet altijd mogelijk om wandelingen in het blad tijdig aan te kondigen. Kijk geregeld op onze website voor aankondigingen van wandelingen: www.tevoet.nl

We zetten hier o.a. wandelingen van het wandelcafé Leiden en wandelcafé Arnhem op.

Zondag 23 april 2017

Wandeling door het zuidelijk deel van Midden-Delfland

Op zondag 23 april 2017 is er een Te Voet wandeling door het zuidelijk deel van Midden-Delfland, het Groene Hart van zuidwest Holland. De wandeling voert je door het typische cultuurlandschap van Holland direct achter de duinen: kleinschalig, laaggelegen, lichtglooiend met kreekruigen waarop oude wegen en boerderijen. Een groen en stil gebied te midden van het geweld van de grote steden en zware industrieën. Onderweg komen we over het Foppenspolder Boerenpad en leggen we aan in het Jachthuis, een café midden in de Vlietlanden.

De wandeling begint en eindigt bij station Vlaardingen-West en is circa 18 km lang; hij is eventueel in te korten tot 11 km. Sommige stukken van de route kunnen modderig zijn; er moet een paar keer met behulp van opstapjes over hekken worden geklommen.

Start van de wandeling om 11.00 u bij Danny's Cafeteria op het plein vóór het station (Danny zal speciaal voor ons eerder openen om ons van koffie te voorzien).

O.V.: De trein op de Hoekse Lijn rijdt vanaf 1 april niet meer. Het station is te bereiken vanaf NS-station Schiedam-Centrum (lijn 713 richting Hoek van Holland, 2x/u, reistijd 20 min) en metrostation Vijfsluizen (lijnen 56 en 156 richting Vlaardingen-West, 4x/u, reistijd 20 min). Zie OV9292 voor de precieze vertrektijden.

Contactpersoon Jos vd Heide, josvdheide@xs4all.nl

Zondag 7 mei

Nissewaard/ Vier Bruggen Route/ Spijkenisse Hans Hartmann wandeling

Centrum/ Mallebos. Start Gemaal De Leeuw van Putten, Noordeinde 93, 3201 AK, Spijkenisse, nabij molen Nooitgedacht (N51 51.177 E4 19.783). Natuurexcursie is kosteloos in het kader van MeiMaandMilieuMaand Nissewaard. Aanbevolen route:

- vanuit Hoogvliet, over Spijkenisserbrug (N492), bij eerste verkeerslichten rechtsaf en gelijk weer rechtsaf naar beneden. Hier kunt u parkeren in vakken rechts van de weg.
- vanuit Hartelbrug over N493 en N492 bij laatste verkeerslichten vóór Spijkenisser brug, linksaf en gelijk weer rechtsaf naar beneden. Hier kunt u parkeren in vakken rechts van de weg.
- na parkeren, terug omhoog, linksaf Groene Kruisweg (N492) rechtdoor oversteken bij verkeerslichten (richting Nieuw Beijerland). Rechtdoor fietspad volgen (225 m). Bij molen rechtsaf en gelijk voorbij de molen, rechtsaf naar beneden. OV: Ja

Kosten deelname € 2,00 voor volwassenen, kinderen t/m 12 jaar € 0,50
Afstanden van ca. 5 (met puzzel voor kinderen), 10 en 15 km
Starten tussen 10:30 en 15:00 uur.
Natuurexcursie om 14:00 uur onder leiding van een gids.

Contact: hartmann44@zonnet.nl

Vrijdag 12 mei 2017

TeVoet wandeling van Boven Hardinxveld naar Goudriaan

We lopen zoveel mogelijk over grasskades naar Goudriaan in de tijd dat de grutto's terug zijn en hopelijk de bermen nog niet zijn gemaaid.

We kunnen gebruik maken van verbeteringen in de route die zijn gerealiseerd in het kader van het opgeleverde wandelroutenetwerk Alblasterwaard en Vijfheerenlanden waar de vereniging TeVoet aan heeft meegewerkt. Er is geen horeca onderweg, wel op het eindpunt Goudriaan.

Van Goudriaan gaan we per bus terug naar Gorinchem station. We vertrekken vanaf station Boven Hardinxveld. Automobilisten kunnen hun auto in Boven Hardinxveld bij het station zetten. In Gorinchem kunnen ze na de wandeling dan met de trein naar Boven Hardinxveld (4x per uur, 6 minuten reistijd). Afstand: 18 km Verzameltijd: station Boven Hardinxveld 10.30 uur na aankomst van de treinen. Inlichtingen Rien van den Berg, rien.vanden.berg@online.nl

Zaterdag 20 mei 2017

Algemene jaarvergadering van onze vereniging TeVoet. Tzt meer informatie, o.a. op de website www.tevoet.nl

17 t/m 20 augustus 2017.

Ri4daagse, struinen, wandelen, varen en fietsen in het rivierengebied. Zie tzt op www.ri4daagse.nl

Diverse data

Grienduifietspont vaart naar Ottersluis

Net zoals vorig jaar vaart er in het seizoen weer een pont van het Biesbosch centrum naar de Ottersluis. Ook voor wandelaars een mooie gelegenheid om een saai stuk asfalt (met fietsverkeer) te vermijden.

Zie de website van het Biesbosch centrum Dordrecht

Wandelen op Tiengemetten

In het seizoen per waterbus te bereiken vanaf Dordrecht en Rotterdam, zie www.waterbus.nl